

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 5 maj justerades.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Mauricio Rojas* (L) avsagt sig uppdraget som suppleant i socialutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Liberalernas partigrupp anmält Jakob Olofsgård som suppleant i socialutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i socialutskottet
Jakob Olofsgård (L)

§ 4 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2022/23:FPM88 Ändring av de s.k. frukostdirektiven om honung, sylt och gelé, fruktjuice och hållbarhetsbehandlad mjölk COM(2023) 201 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 5 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till socialutskottet:
RiR 2023:9 Det nationella smittskyddet – inte anpassat för en storskalig smittspridning

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2022/23:123 till konstitutionsutskottet

EU-dokument
COM(2023) 256 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 20 juli*.

Svar på
interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2022/23:273 om folkräkning

Anf. 1 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):
Herr talman! Sofie Eriksson har frågat mig hur regeringen definierar begreppet folkräkning, när folkräkningen startar och ska vara genomförd, hur folkräkningen ska genomföras och vad den beräknas kosta.

En hög kvalitet i folkbokföringen är en förutsättning för ett välfungerande samhälle, och informationen om vilka som är bosatta i Sverige behöver vara korrekt. Därför är det viktigt att staten stärker kontrollen över folkbokföringen.

I budgetpropositionen 2023 presenterades regeringens satsning på en förbättrad folkbokföring genom folkräkning, och Skatteverkets anslag ökades med sammanlagt 500 miljoner kronor till och med 2026.

Regeringen agerar brett i frågan om att förbättra folkbokföringen genom folkräkning. Satsningen består av flera åtgärder som tillsammans bidrar till att vi får bättre kunskap om företeelser och risker samt vilka personkretsar som finns och verkar i Sverige med eller utan tillstånd.

Skatteverkets riktade kontroller i områden där risken för felaktig folkbokföring bedöms vara stor är en viktig del av denna storskaliga satsning. Skatteverket har redan påbörjat genomförandet genom att öka såväl antalet kontrollbesök som de förebyggande och kunskapshöjande insatserna. Nya regler och verktyg innebär också att Skatteverket ändrar sitt arbetssätt.

Den 30 mars 2023 beslutade regeringen dessutom att ge Skatteverket i uppdrag att föreslå metoder för att ta fram en nationell lägesbild och lämna förslag på vilka ytterligare åtgärder som kan ingå i satsningen. Skatteverket ska beskriva hur kontrollen av samordningsnummer kan öka och belysa förutsättningarna för att till exempel införa någon form av folkbokföringsdeklaration.

Under genomförandet ska Skatteverket samverka med de statliga myndigheter och övriga aktörer som Skatteverket anser nödvändigt. Exempel-

vis kan Skatteverket inte utföra arbetet med att ta fram en nationell lägesbild enskilt, utan det måste göras i samarbete med andra. Erfarenhet och informationskällor avseende relevanta personkretsar kan till exempel finnas hos Migrationsverket, som ansvarar för frågor som rör bland annat uppehållstillstånd, arbetstillstånd och återvandring samt hos Polismyndigheten, som bland annat utför inre utlänningskontroll och verkställer beslut om avvisning eller utvisning. Även Statistiska centralbyrån, som ansvarar för befolkningsstatistiken, kan behöva bidra i arbetet.

Jag ser fram emot redovisningen av uppdraget som lämnas senast den 4 september 2023. Det blir ett viktigt underlag för planering och genomförande under mandatperioden.

Anf. 2 SOFIE ERIKSSON (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret.

Det ska vara ordning och reda när det gäller vilka som bor i Sverige. Vi måste ha koll på var folk bor när vi ska planera våra samhällen. Det handlar också om säkerhet för vårt välfärdssystem.

Man ska i sammanhanget komma ihåg att Sverige har ett av de bästa och starkaste folkbokföringssystemen i världen, men även vi har som sagt problem. Det förekommer att människor skriver sig på fel ställe för att komma åt utbetalningar de inte har rätt till, och kriminella kommer undan och begår brott genom att använda felaktig folkbokföring.

Vi är överens om denna problembeskrivning. Därför genomförde den socialdemokratiska ledda regeringen en kursändring för att stärka kontrollen och förbättra kvaliteten i folkbokföringen. En lång rad åtgärder kom på plats. Bland annat fick Skatteverket ökat anslag och fler verktyg för att kunna upptäcka, utreda och åtgärda fel i folkbokföringen. Man fick möjlighet att avregistrera falska identiteter, göra hembesök och kontrollera personers bosättning. Systemet med samordningsnummer har kraftigt förstärkts, och flera hundra tusen felaktiga sådana har tagits bort. Folkbokföringsbrottet, som alliansregeringen avskaffade, har vi återinfört.

Dessa åtgärder möttes av ganska svala reaktioner från högern. Man sa nästan att om det inte genomfördes en folkräkning skulle samhället kollapsa. En folkräkning är enkelt beskrivet en ögonblicksbild. Tidigare har man skickat hem blanketter som hushållen fått fylla i, men under 90-talet rörde man sig bort från den metoden och fokuserade på att i stället ha bättre löpande folkbokföringsregister. En ögonblicksbild riskerar nämligen att bli irrelevant dagen efter att den har publicerats. En registerbaserad folkräkning gjordes också så sent som 2021.

Ändå hör vi dessa bröstoner från högern: Om det inte görs en storskalig, nationell folkräkning kommer samhället förmodligen att implodera.

Därför var det intressant att lyssna till regeringens och SD:s pressträff om folkräkningen. Vad skulle de komma med? Det var prat om paradigmskifte – ett ord det har börjat gå lite inflation i. Demografiprofessor Gunnar Andersson sa så här efter regeringens pressträff: ”Det är ingen folkräkning även om man kallar det för det. Möjligen kan man säga att det är en uppsträckning av systemet med folkbokföringen och ett försök hitta personer som inte ingår i den folkbokförda befolkningen genom stickprovskontroller.”

Hembesök kan Skatteverket redan göra. Finansministern var ju själv med på ett sådant. Att man vill göra fler sådana har vi absolut inga problem

med. Men vi har problem med att man i en valrörelse lovar en massa saker och sedan fifflar lite med begreppen och låtsas att man levererar.

Så vad är det man pratar om? Jo, det är att fortsätta med den socialdemokratiska regeringens politik för att stärka kontrollen och förbättra kvaliteten i folkbokföringsregistren. Det är bra. Men frågan är hur regeringen definierar begreppet folkräkning.
(Applåder)

Anf. 3 PEDER BJÖRK (S):

Herr talman! Det tycks finnas en bred enighet i politiken om att vi behöver ha ordning och reda i den svenska folkbokföringen. Det var också en av anledningarna till att den socialdemokratiska regeringen tog en rad initiativ och, till skillnad från tidigare borgerliga regeringar, även återinförde folkbokföringsbrottet.

Nu vill den nuvarande regeringen gå vidare med ytterligare åtgärder. Inte minst vill man ge Skatteverket upp till en halv miljard mer för att stärka detta arbete. Gott så. Men folkbokföringens felaktigheter lever inte i ett vakuum, utan problemen med folkbokföringen är ett symptom på något. De är ett symptom på att det finns människor som lever i utsatthet, på att det finns för få bostäder i vårt land och på att människor utnyttjas på arbetsmarknaden.

Herr talman! Vi har hört väldigt mycket från regeringen om att man vill göra en folkräkning. Men min fråga till finansministern är om regeringen också är beredd att ta tag i och satsa på att åtgärda de symptom som leder fram till att vi har problem med folkbokföringen i Sverige.

Anf. 4 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Det verkar som om interpellanten menar att vi definierar begreppet folkbokföring på olika sätt. Jag tror verkligen det. Självklart är en folkräkning inte en ögonblicksbild. Hur ska det kunna vara en ögonblicksbild när vi inte vet vilka som är här i landet?

Det vi har upptäckt och har drivit under flera år, och som har varit mycket viktigt för mig, är att vi måste få en riktig bild av vilka som är i Sverige och hur många vi är. Under de här veckorna är det ju många turister här, men det är inte det vi pratar om. Hur många är det som bor i Sverige? Var bor man? Bor man på den adress där man är skriven? Är man över huvud taget registrerad? Vi måste ha kontroll över vilka som finns här och veta det, för det vet vi dessvärre inte.

Det kan hända att interpellanten och jag inte delar syn på begreppet folkräkning, men för oss och regeringen handlar det alltså om att veta vilka som är här och om man bor på den adress man är skriven på eller bor i ett annat land. Interpellanten hänvisar till ett besök som jag gjorde tillsammans med Skatteverkets medarbetare i Skåne där det just var ett sådant fall där två personer som var skrivna här var i ett annat land. Hur ska man få reda på det om man inte har en förstärkning av till exempel kontrollbesök?

Det handlar också om att Skatteverket tillsammans med Migrationsverket och andra parter ska få en bättre bild. Det är därför vi ger ytterligare resurser och uppdrag till Skatteverket – för att få bättre kontroll. Den kontrollen har vi inte haft i Sverige, herr talman.

Jag tror i grund och botten att interpellanten och andra debattörer här – vi har ju debatterat detta förut – håller med om det. Om vår syn på begrep-

pet folkräkning skiljer sig åt må det vara hänt. För mig är folkräkning en ram av olika insatser som ska göras under en tid. Det är en process. Det kommer att behöva fortsätta att göras så att vi alltid vet hur många som vid olika tillfällen som bor och är i Sverige. Men vi kan inte få en ögonblicksbild om vi inte först vet vad problemen är.

Herr talman! Vi ser att problemen är mycket av det som interpellanten redan har räknat upp. Det finns de som bor och verkar i Sverige som inte ska vara här, men just nu vet vi inte ens hur många de är. Totalt sett behöver vi få kontroll på läget, få en bra bild, och sedan utifrån det sätta in rätt insatser.

Ett kort svar på ledamoten Peder Björks fråga är att det handlar om att vi ser att invandringen har varit väldigt stor under många år, särskilt sedan 2015 och några år framåt. Det skapade också problem vad gäller folkräkningen: Vilka är i Sverige, är man folkbokförd, får man vara här? Migrationsverket, Skatteverket och andra myndigheter måste jobba tillsammans för att få en bra bild så att vi verkligen vet och kan göra den här folkräkningen i en process – så att vi får en bättre bild under den här mandatperioden än vad vi har haft på väldigt många år. Detta är hela syftet med att satsa pengar och se till att Skatteverket anställer fler personer och samverkar med andra myndigheter om detta på ett sätt som inte har gjorts tidigare.

Folkräkning är inte bara en ögonblicksbild, men för att få en ögonblicksbild måste man först veta. Hur kan vi få en ögonblicksbild om våra data och våra register är felaktiga?

Anf. 5 SOFIE ERIKSSON (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för detta andra inlägg.

Det är ju intressant att det här med begrepp alltså inte spelar någon roll. Man kan gå ut i ett val och lova lite olika saker, och sedan kan man efteråt berätta att ”jag menar så här”, medan alla andra menar att det finns en vedertagen etablerad definition, till exempel att en folkräkning är en ögonblicksbild.

Man ska komma ihåg hur tonerna har låtit. Exakt det som finansministern beskriver nu om stärkt kontroll, förbättrad kvalitet i registren och möjlighet att göra hembesök är ett arbete som vår socialdemokratiska regering inledde och som inledde kursändringen – men det arbetet sa man ju var helt kasst! Det enda som var värt något var en storskalig nationell folkräkning. Då tänker man sig att det skulle vara något annat än det arbete vi inledde. Men nu efter valet visar det sig att det där nog inte var så dumt ändå. Det är ju positivt att man har kommit till sans.

Jag skulle förresten vilja gratulera finansministern till en väl genomförd förhandling. Sverigedemokraterna har i åratal pratat om en storskalig nationell folkräkning där i princip varenda dörr i Sverige skulle knackas på av en fysisk person. Man skulle räkna tandborstar och reda ut. Man pratade om att nollställa systemet, att börja om och rensa ut. På detta sätt trodde man att skuggsamhället helt och hållet skulle utrotas. Experterna är eniga – vi fick en rapport från ESO – om att detta inte vore en särskilt framgångsrik metod.

Det regeringen och SD presenterade under våren, under rubriken Folkräkning, är som sagt i själva verket en fortsättning på Socialdemokraternas politik. Det är bra. Det är positivt att regeringen nu har lämnat sina luftslott och kommit till sans. Men vad tycker egentligen Sverigedemokraterna om

det här? De såg ju framför sig en dörrknackningskampanj som Jehovas vittnen eller Socialdemokratiska arbetarepartiet bara kan drömma om. Det är verkligen skickligt av finansministern att ro hem detta. Hur lyckades hon lura Sverigedemokraterna att tro att detta skulle bli ett paradigmskifte?

Anf. 6 PEDER BJÖRK (S):

Herr talman! Jag uppskattar att finansministern är rak och tydlig i sitt svar på min fråga om man är beredd att åtgärda orsakerna till att vi har problem med folkbokföringen. Nu fick vi ju ett tydligt besked här i kam-maren: För den sverigedemokratiskt ledda regeringen är det invandringen man vill åt med en korrekt folkbokföring. Det är invandringen man vill åtgärda med en korrekt folkbokföring.

Men det är ju inte den som är det stora problemet i det här samman-haget, herr talman. Det är ju inte därför vi har problem med att människor lever i social utsatthet eller att människor utnyttjas på arbetsmarknaden eller att vi har ett för lågt bostadsbyggande. Om regeringen på riktigt ville ta tag i anledningar till att vi får problem med folkbokföringen borde man se till att satsa på bostadsbyggande och utbildningsinsatser, på allvar ta sig an frågan om arbetslivskriminalitet och framför allt se till att satsa på väl-färden i våra regioner och kommuner.

Men den sverigedemokratiskt ledda regeringen gör precis tvärtom. Man drar tillbaka investeringsstödet för bostäder, och nu ser vi hur bo-stadsbyggandet tvärдыker. Man skjuter inte till pengar till välfärden. Nu skriker kommuner och regioner runt om i landet efter mer resurser efter-som man helt enkelt inte har råd att satsa på välfärden. Det är dessa saker som regeringen borde ta tag i, men för den här regeringen är det invand-ringen man ska hantera med bättre folkbokföring i stället för att satsa på välfärden.

Anf. 7 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Det är intressant att när argumenten tar slut vill man för-vränga och antagligen medvetet missuppfatta. Jag har inga problem med det. Det jag har problem med är att vi inte har kontroll på vilka som är i Sverige, att vi inte vet hur många som är här och att det är så många som bor på fel ställe. Man kanske till och med har flyttat till Irak och tar ut bostadsbidrag eller annat från Sverige. Det har jag problem med.

Vi kan gärna ha den här debatten flera gånger. Jag tycker att mycket av det som Socialdemokraterna gjorde på det här området var bra. Jag har aldrig sagt något annat. Men jag tycker inte att det var tillräckligt. Jag kon-staterade att man fick igenom en katträkning här i slutet av förra mandat-perioden. Det är okej; vi behöver veta vilka katter som är här, och de ska registreras. Men en folkräkning, det vill Socialdemokraterna inte ha.

Jag vet att interpellanten tycker att ordet här är viktigast. Men folkräk-ning är ju en ögonblicksbild när man vet, när man först har gjort den här processen så att man verkligen vet att man har rätt data och vet vilka som är här. Det är detta det handlar om.

Vi kan ha en diskussion om begrepp hela dagen denna fredag, men för mig är det viktigaste att regeringen handlar. Både Sverigedemokraterna och regeringen är överens om att vi ska göra många olika saker, men vi ska också knacka på många fler dörrar.

På tal om tandborstar är det något som Skatteverket själva bedömer när de kommer till en lägenhet. Det kan vara en person som är skriven där fast det finns tio tandborstar. Det är ett av många verktyg, bara för att ta ett exempel.

Vi vill ha ordning och reda. Då behövs resurser, då behövs samverkan mellan myndigheter och då behövs fler verktyg. Vi ska under denna mandatperiod veta vilka som är här och hur många vi är. Det är en storskalig folkräkning, men den sker inte på en dag.

Anf. 8 SOFIE ERIKSSON (S):

Herr talman och finansministern! Jag kan bara kort föra fram att detta självklart är en viktig fråga. Det var därför jag ställde interpellationen.

Jag tycker att det är viktigt med begrepp. Vi har pratat fram och tillbaka om detta nu, men jag känner att jag inte riktigt når fram. Det är ingen folkräkning man har beslutat om, utan man fortsätter med Socialdemokraternas politik. Det är positivt. Det är bra att stärka kontrollen och kvaliteten i registren så att vi får bättre löpande koll på var folk bor.

Det är viktigt att det i en valrörelse inte verkar som att man lovar saker och sedan inte håller dem. Folkräkning verkar ha varit ett ord som man har knäpat fram på kontoren och som man har tyckt passar fint på delningsbilder och i pamfletter – en symbolfråga.

Nu står jag här och funderar på dessa dörrar, dessa människor och detta skuggsamhälle som vi pratar om. Frågan är vad regeringen avser att göra med den information man får när man har öppnat en dörr och sett orättvisorna i vitögat. Regeringen har tagit bort bostadspolitiken. Regeringen står och ser på medan kommuner tvingas skära ned på socialtjänst och skola. Regeringen har avskaffat investeringsstödet och lagt ned utredningarna om ett statligt fastighetsbolag och om social dumpning.

Hur ska man lösa trångboddhet, segregation, arbetslivskriminalitet, utsatthet och fattigdom, som är de saker som kommer att möta oss? Det enda vi hör från högerhåll om dessa saker är att fattiga mammor ska veta hut och köpa havregryn. Det är bra att man får fram mer information genom stärkt folkbokföring och uppsökande verksamhet, men frågan är vad regeringen ska göra med det klassamhälle som visar sig.
(Applåder)

Anf. 9 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag tackar interpellanten för en viktig diskussion och debatt. Jag har gärna en debatt vid ett annat tillfälle med fler minuter om vad vi ska göra för att människor som har hamnat i utanförskap ska få jobb igen och för att barn ska få se sina föräldrar gå till jobbet.

Folkbokföring handlar inte bara om vissa utsatta områden, utan folkräkning kommer att ske där det finns risk för felaktigheter, också i välbeställda områden. Man kanske inte längre bor där, eller så säger man att man bor i ett annat land under många år. Bara så att jag får detta sagt. Alla typer av folkbokföringsfel ska självfallet rättas till och bestraffas, om brott har begåtts.

Men det handlar om mer. Det handlar också, som jag har nämnt tidigare, om att vi behöver få kontroll och veta vilka som är här. Det är en viktig grund för ett välfärdssamhälle.

Och nej, jag tycker inte att den socialdemokratiska regeringen gjorde tillräckligt. Därför vill vi fyra partier nu göra betydligt mer. Folkräkningen kommer att vara viktig för att fånga upp personer som är i utsatthet och som kanske är i Sverige på grund av att andra har tvingat dem och som missbrukas och utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden. Det är ett bra verktyg för att få en bättre bild och för att kunna hjälpa och stötta och få ordning på det som inte fungerar.

Tack för interpellationen och debatten!
(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2022/23:274 om situationen för pensionärer födda 1957

Anf. 10 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Janine Alm Ericson har frågat mig om jag anser att den skattemässiga behandlingen av personer födda 1957 är rimlig och, om inte, vad jag avser att göra åt detta. Frågan är ställd mot bakgrund av att åldersgränsen för att få ta del av det förhöjda grundavdraget höjdes den 1 januari 2023 så att det omfattar personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 66 år.

Jag beklagar att de som är födda 1957 har drabbats av de nya reglerna på det här sättet och behövt vänta ett extra år på den skattesänkning som det förhöjda grundavdraget medför. Det är olyckligt att personer födda 1957 under 2023 behandlas som pensionärer i vissa delar av våra system men inte i andra.

Höjningen av pensionsåldern till 66 år borde ha hanterats på ett annat sätt. Den förra regeringen, där både Socialdemokraterna och Miljöpartiet ingick, inledde den här processen hösten 2020 och föreslog då att åldersgränsen skulle höjas på ett sätt som gjorde att 57:orna kom i kläm. Riksdagsbeslutet fattades i maj 2022. Den förra regeringen borde ha uppmärksammat och tydligare informerat om att detta skulle uppstå så att personer som påverkats av reglerna hade kunnat planera för sin pension med god framförhållning.

I Tidöavtalet slår samarbetspartierna fast att förslag om hur pensionärernas ekonomi kan stärkas ska tas fram och att skatten på både arbetsinkomster och pensioner ska sänkas under mandatperioden. Det har bland annat skett genom att jobbskatteavdraget för äldre har förstärkts, vilket även gynnar personer födda 1957 då det räcker med att ha fyllt 65 vid årets ingång för att få del av det.

Regeringen driver en återhållsam ekonomisk politik för att inte riskera att bidra till en ännu högre inflation. Vi följer dock läget noga och stänger inte dörren för ytterligare åtgärder för att stötta de drabbade hushållen. Regeringen kommer att återkomma till hur pensionärernas ekonomiska situation ska förbättras.

Anf. 11 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Tack, Elisabeth Svantesson, för svaret! Äntligen, får jag väl också säga.

Precis som finansministern säger borde skattesituationen för personer födda 1957 ha hanterats annorlunda. Om detta är vi helt överens. Men där slutar tyvärr min och Elisabeth Svantessons samstämmighet, för en hel årskull har fått ta en kraftig ekonomisk smäll för att regeringen inte har klarat av att sköta detta på ett sätt som är rätt och riktigt.

För mig är det självklart att när något har blivit så fel är det politikens uppgift att rätta till det, inte att lite uppgivet rycka på axlarna och säga att det här var ju lite tråkigt och sedan stå helt handfallen och mer eller mindre låtsas som att det regnar. För så tolkar jag finansministerns svar.

Det räcker inte att beklaga att det har blivit fel. Jag är övertygad om att varenda en av de över 100 000 personer som drabbats mycket väl vet att det är fel. De vet också vilka konsekvenser det har fått. Det handlar i snitt om 2 000 kronor i månaden, och det är tusenlappar som betyder mycket för väldigt många.

Det enklaste hade varit att justera detta i den budget som finansministern lade fram i höstas. Då hade skattetabellerna ännu inte låsts, och allt hade varit betydligt enklare. Det som efterfrågas nu av dem som är födda 1957 och av alla andra som bryr sig om att det ska finnas en likhet inför lagen är att något ska göras för att kompensera dem som nu är utsatta för denna skatteorättvisa. Jag är tyvärr övertygad om att några beklagande ord från finansministern knappast räknas som en rättvis compensation.

Elisabeth Svantesson sitter i regeringen och har ansvar för den ekonomiska politiken sedan förra året. Själv känner jag att det är dags att statsrådet slutar att agera som att Moderaterna fortfarande sitter i opposition med främsta uppgift att skylla allt som är fel på någon annan. Det har funnits många tillfällen för finansministern att reda upp detta, men viljan saknas uppenbarligen fortfarande.

Det svar som Elisabeth Svantesson i dag lämnat ger mycket i övrigt att önska. Det låter bra att regeringen framöver ska komma med förslag för att stärka pensionärernas ekonomi, men det är ju inte vad vi pratar om i denna kammare i dag. Det som både jag och de som är födda 1957 vill är att årskullen ska kompenseras för den orimliga skattesituation de försatts i.

Avslutningsvis undrar jag något. Finansministern tog upp inflationen i sitt svar. Menar ministern att det är inflationen som är orsak till att regeringen inte tar sig an skatteorättvisan? Det förefaller mycket märkligt med tanke på att regeringen vid årsskiftet sänkte skatten för Sveriges höginkomsttagare. Är det så att inflationen är ett problem när denna skatteorättvisa ska rättas till men inte när rika ska få sänkt skatt?

Anf. 12 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Finansministern säger helt riktigt i sitt svar till Janine Alm Ericson att den förra regeringen, där både Socialdemokraterna och Miljöpartiet ingick, inledde den process som ledde fram till beslutet om höjd pensionsålder.

Jag delar faktiskt finansministerns kritik av den förra regeringen som borde ha uppmärksammat och tydligare informerat om att detta skulle uppstå, så att personer som påverkas av dessa regler hade kunnat planera bättre för sin pension i den mån de hade denna möjlighet. Det är en kritik som

Svar på
interpellationer

Vänsterpartiet har fört fram många gånger. Motsvarande kritik har jag aldrig hört från något regeringsparti förrän nu när de drabbade pensionärerna har börjat agera. Då passar det bra att framföra kritik och skylla på tidigare regering, trots att processen inleddes av den pensionsgrupp som även nuvarande regeringspartier ingår i.

Partierna i den nuvarande regeringen – Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna – röstade tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet igenom förslaget och är därmed lika skyldiga till denna orättvisa som den förra regeringen. Finansminister Elisabeth Svantesson tillhörde till och med dem som röstade ja till att införa skatteorättvisan.

Miljöpartiet har åtminstone ändrat sig och föreslår nu tillsammans med Vänsterpartiet att pensionärer födda 1957 ska ha samma skatt som övriga pensionärer. Regeringen däremot står bara och stampar.

När beslutet togs den 31 maj 2022 hade många av 57:orna redan gått i pension, sålt sina företag eller kommit överens med sin arbetsgivare om ett pensionsdatum. Därmed kan man säga att det är ett retroaktivt beslut som riksdagen tog där de som redan tagit ut sin pension helt plötsligt fick se sin skatt för 2023 höjas.

Vi får inte heller glömma alla de som inte har något val, eftersom rätten till alla andra trygghetssystem upphör. Det är cirka 100 000 personer som betalar upp till 3 000 kronor mer i månaden i skatt jämfört med sin kalkyl och vars budget inte håller.

Inför budgeten 2023 uppvaktade pensionärsorganisationerna SPF och PRO regeringen om övergångsregler. Regeringen svarade då att det inte fanns anledning att ändra reglerna eftersom jobbskatteavdraget för äldre åter kommer att vara större än det ordinarie jobbskatteavdraget. Regeringen och dess samarbetsparti Sverigedemokraterna menar alltså att pensionärer som saknar jobb och ibland även arbetsförmåga kompenseras när de jobbar och att något fel därför inte har begåtts.

Två gånger har nuvarande regering haft möjlighet att rätta till skatteorättvisan – i ordinarie budgetprocess och i vårändringsbudgeten.

I sitt svar på interpellationen hänvisar finansministern denna gång även till inflationsbekämpningen. Jag måste fråga varför just skatten för pensionärer födda 1957 är det som ska rädda inflationsmålet, medan höginkomsttagare kompenseras med lägre skatt på 1 400 kronor i månaden. Och vi riksdagsledamöter får ett högre arvode med hänvisning till inflationen. Det är en följdfråga som jag hoppas att finansministern kan svara på.

Jag undrar också varför finansministern bortser från att arbetslösa och sjuka inte har haft någon möjlighet att välja pensionsålder. Många i denna grupp har dessutom enbart en garantipension. Och även om vi i Vänsterpartiet tvingade igenom en höjning av garantipensionen är den fortfarande låg. Den 57:a som har garantipension eller den lägsta pensionen betalar nu 1 400–1 500 kronor mer i skatt per månad än övriga med låg pension. Detta är människor i låglöneyrken som har slitit på kroppen, som har varit sjukskrivna och som nu får ännu mindre pengar.

Anf. 13 DAVID PEREZ (SD):

Herr talman! Detta är en fråga som föranleder väldigt mycket debatt. Tittar man tillbaka var det snart ett år sedan som denna riksdag fattade ett beslut som gjorde att vi fick denna effekt, att just denna pensionärsgrupp skulle blir högre beskattad än vad som var tänkt. Detta är också ett fel som

jag tror att regeringsunderlaget och vi i samarbetspartierna ärligt vill rätta till. Men den ekonomiska situation som råder i landet, och inte minst inflationen, gör att det blir svårt. Det handlar också om att ta ansvar för den ekonomiska situation som vi har ärvt från andra partier som inte varit lika ansvarsfulla.

Vid det beslut som fattades för ett år sedan var det ett parti – mitt parti – som röstade nej till denna förändring. Vänsterpartiet avstod från att rösta till förmån för ett eget yrkande. Och det är tydligt att vi i Sverigedemokraterna ända från första början har velat ändra detta. Min kollega Oscar Sjöstedt har sagt detta i bland annat Svenska Dagbladet. Det är också en fråga som vi kommer att driva inför höstens förhandlingar.

Jag tycker ändå att det höga tonläge som man hör från de andra partierna är lite ohederligt. Miljöpartiet var ett av de partier som ingick i Pensionsgruppen och som röstade för förslaget för ett år sedan. Nu vill de ändra detta. De vill rätta till felet. Det är gott så. Men jag tycker ändå att när det gäller de beslut som man fattar i denna kammare ska man också vara insatt i vilka konsekvenser de kan få och vilka grupper som kan beröras.

När jag ändå har denna chans att ställa frågor till finansministern i dag vill jag passa på att ställa följande fråga. Om det nu finns en politisk vilja från samarbetspartierna att rätta till detta fel, när kan vi då tidigast rätta till det och också sänka skatten för denna grupp och kompensera den för detta fel? Det tror jag att dessa människor vill höra, och inte minst de som står och demonstrerar på Mynttorget i dag. Jag tycker också att de gör sin demokratiska plikt att lugnt och sansat förklara att de är emot detta, att de vill att detta rättas till och att de också vill föra en dialog med oss folkvalda.

När man tittar på budgetförslagen inför vårpropositionen finns det egentligen bara ett parti från oppositionen som har ett seriöst förslag, och det är Socialdemokraterna, med tanke på det ekonomiska läget för landet. De övriga partierna i oppositionen har ett budgetförslag som knappt går att räkna på vilka konsekvenser det skulle få för landet. Vi vet att om deras budget skulle gå igenom här kommer det att innebära en räntehöjning från Riksbanken som kommer att få oerhört stora konsekvenser för vanligt folk, inte minst med tanke på den bostadssituation och den bostadskris som vi har runt om i landet.

Jag tycker därför inte att det är hederligt att säga att man från Miljöpartiets sida i så fall lovar att rätta till detta när de också har ett budgetförslag som saknar sans och balans och inte tar ansvar för landet.

Åter till min fråga till finansministern: När kan vi rätta till detta fel och kompensera denna grupp?

Anf. 14 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Låt mig börja med Pensionsgruppen. Vi har sedan det nya pensionssystemet infördes för många år sedan en pensionsgrupp där vi gör överenskommelser om hur pensionerna ska hanteras. Jag vill understryka värdet och vikten av att Pensionsgruppen fungerar och att den fortsätter också framöver.

Beslutet om att höja pensionsåldern gällde en fråga som hade förhandlats just i Pensionsgruppen.

När det gäller människors rätt och möjlighet till anständiga pensioner är det viktigt att vi som politiker sätter upp regler som är lätta och tydliga, så att man vet vilka möjligheter man har att gå i pension, när man kan göra det och vilka villkor man får.

Under den senaste regeringsperioden, alltså under de senaste åtta åren med en socialdemokratisk regering, har det också skett ett flertal förändringar för att stärka pensionärernas situation. Det började med att ersättningsgraden i bostadstillägget höjdes 2015. Taket på ersättningsgraden i bostadstillägget höjdes ytterligare 2018. Garantipensionen höjdes 2020. Taket i bostadstillägget höjdes ytterligare 2020. Pensionstillägget infördes i september 2020 och innebär som mest 600 kronor i höjd pension varje månad. Bostadstillägget höjdes ytterligare 2022, och 2022 införde vi en trygghetspension. Listan kan göras ännu längre, men detta är en ögonblicksbild av vad som har gjorts för att stärka pensionerna och pensionärernas rätt.

Det måste vi fortsätta göra, men vid de tillfällen då någonting går fel och det i efterhand visar sig att det inte borde vara som det är måste politiken orka stå upp och säga: Nej, det här behöver vi nog rätta till. Till skillnad från Sverigedemokraternas ledamot Perez tycker jag inte att det är ohederligt om man ändrar uppfattning. I min värld är det precis tvärtom. Är det så att någonting har blivit fel – att något har blivit på ett sätt det inte skulle – måste politiken naturligtvis säga: Detta måste vi rätta till.

När det gäller just 57:orna finns det någonting som skaver. Riksdagen fattade ett beslut i maj 2022 som innebär att det finns människor som haft möjlighet att gå i pension i februari samma år och som inte vetat om eller förstått konsekvenserna eller vilken pension de skulle få den 1 januari 2023. Nu är det allt fler av riksdagens partier som inser att något måste göras – att det inte räcker att beklaga sig utan att vi också måste sätta oss ned och resonera och försöka rätta till detta.

Jag konstaterar att det är rätt många partier som deltar i denna diskussion i dag. Snart står ju finansministern där ensam – alldeles själv, till och med i regeringen. Kristdemokraternas ledamot i finansutskottet Hans Eklind gick så sent som i går ut i *TV4-nyheterna* och sa i bombastiska ordalag att han ska kämpa för detta till sista blodsdroppen. Snart står finansministern där ensam. Även Sverigedemokraterna – som avgör vilka frågor som passerar denna kammare och ser till att den möjligheten finns, som sitter i förhandlingar och gör att regeringen ens existerar och som har makten att förändra detta – säger att de vill göra det.

Jag vill säga till finansministern att vi socialdemokrater är beredda att ta ansvar. Vi är beredda att göra upp. Ta initiativet, så kommer vi till förhandlingsbordet!

(Applåder)

Anf. 15 CRISTER CARLSSON (M):

Herr talman! Också jag beklagar verkligen att 57:orna har kommit i kläm, men jag har en fråga till Janine Alm Ericson. Jag vänder mig dessutom emot det jag håller med om verkligen är brösttoner. Även Miljöpartiet var ju med och beslutade om detta.

Ni hade inte med detta i ert budgetförslag i höstas, Janine Alm Ericson. Nu vill ni ändra på det, när inkomståret redan har börjat. Hur ska ni göra

det? Hur ska ni förändra detta? Kommer ni att göra det genom engångsbe-
lopp, eller hur löser ni situationen?

Prot. 2022/23:113
26 maj

Anf. 16 ISABELL MIXTER (V):

Herr talman! Det gick som genom ett trollslag att sänka skatten för de allra rikaste när regeringen tillträdde. Värre har det varit för pensionärerna som är födda år 1957. Likaså var det enkelt att höja arvoden för politiker-
kerna.

Det nämndes tidigare i debatten att garantipensionerna har höjts, och det får man tacka Vänsterpartiet för. Det var någonting vi ställde krav på och som hände tack vare att Vänsterpartiet drev frågan så hårt. Det vill jag ta tillfället i akt att säga.

Vänsterpartiet var emot höjningen av pensionsåldern, och vi tycker att det är oerhört slarvigt agerat att denna åldersgrupp nu drabbas på det här sättet och blir straffbeskattade. Regeringen har haft en del chanser att rätta till detta; man har haft både en höstbudget och en vårandringsbudget på sig. Ändå agerar man inte på något sätt. Vänsterpartiet har också lagt fram förslag om detta under allmänna motionstiden men inte fått något gehör.

Elisabeth Svantesson har nämnt i debatten att det vore olyckligt att spä på inflationen och att man därför inte kan åtgärda dessa problem. Men då kan man fråga sig varför regeringen i andra fall agerar för att spä på infla-
tionen – till exempel har Konjunkturinstitutet konstaterat att regeringens elstöd spär på inflationen. Vänsterpartiets förslag om Sverigepriser skulle i stället sänka inflationen med 1–2 procent. Vi har också haft förslag om att pressa matjättarna till sänkta matpriser, men även där har regeringen gjort väldigt lite. Man har druckit kaffe med matjättarna, men inte särskilt mycket mer.

Varför vill regeringen smita undan och skylla på inflationen? Det är ju ni som sitter på korten, Elisabeth Svantesson. Jag vill verkligen ha svar på den frågan.

Anf. 17 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag tackar interpellanten för en viktig fråga. Jag vet att svaret kom lite för sent, men det är bra att vi har diskussionen nu och att det är många ledamöter som deltar. Jag vet att det också finns många åhö-
rare på läktaren som är väldigt engagerade och även drabbade av denna hantering.

Låt mig bara börja med att säga att jag verkligen beklagar att den här situationen har uppstått och att vi är där vi är. Det är en orimlig hantering. I interpellationen fick jag frågan om jag ansåg att denna behandling är rim-
lig. Nej, vem kan tycka att detta har varit rimligt? Tvärtom har det varit en orimlig hantering av frågan under lång tid. För regeringen och för mig råder det ingen tvekan om att förändringen borde ha införts på ett mycket bättre sätt. Det är uppenbart för alla.

Jag tycker att man ska vara ärlig med att detta är en mycket komplex fråga. Jag tror att det är därför inga partier hade några andra förslag i höstas, det vill säga i budgeten inför i år. Pensionssystemet är en komplex fråga, för det handlar om beskattning, om år och om andra förmåner. Sam-
mantaget är pensionssystemet komplext, och jag tror att det är därför inget annat parti hade något annat förslag i höstens hantering av årets budget.

Svar på
interpellationer

Man ska också vara ärlig och säga att det inte går att ändra innevarande års skattetabell. Det vet alla i denna kammare. När man läser Miljöpartiets motion kan man därför konstatera att det verkligen inte är något annat än en servettskiss. I opposition *kan* man lägga fram förslag som fungerar; jag vill bara säga det. Jag har suttit i opposition i fyra år och haft stor påverkan i kammaren – och till och med fått igenom statsbudgetar. Men den här frågan är svår och komplex, och om interpellanten på allvar verkligen vill rätta till problemen är det bra om interpellanten också säger exakt hur det ska ske.

Vad är då mitt och regeringens svar i allt detta? Försöker vi bara skylla på Socialdemokraterna och Miljöpartiet, som trots allt var de som påbörjade processen? Nej. Jag sitter i regeringen nu, och regeringen består av 24 statsråd. Vi tar ansvar. Vad gör vi då? Jag vet att många vill ha ett exakt besked i dag, och det kommer vi inte att ge. Men denna fråga analyseras på allvar av oss, och vi ser över den från olika håll och olika perspektiv. Vi har inte släppt den.

Flera av de tidigare deltagarna i debatten har också varit inne på detta. Min kollega från samarbetspartiet, David Perez, har varit inne på hur detta kan göras. Det är en fråga som analyseras och ses över. Men låt mig säga att det inte är någon lätt fråga. Den är komplex, och hur man än känner att det svaret landar – kanske känns det tråkigt – vill jag bara säga som det är: Just nu analyserar vi frågan. Vi har inte släppt den, och vi kommer att komma tillbaka till den på olika sätt.

Anf. 18 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Det är olyckligt att behöva konstatera att finansministern inte verkar vilja åtgärda denna orättvisa trots att det faktiskt går. Det går att säga att det är en orimlig hantering, och det är ju bra. Den är dock uppenbarligen inte så orimlig att finansministern kommer att göra någonting åt den, om det är så vi ska tolka svaret – även om det i slutet av ministrarnas inlägg faktiskt kom någonting som man kanske kan ana är en ljusning.

Som vi kan konstatera under denna debatt i kammaren är det inte bara finansministern som ska hållas ansvarig för detta. Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna är också ansvariga för den ekonomiska politik som förs. Jag har, som flera andra, noterat att både Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna nu har varit ute och sagt att de kommer att kämpa för att detta ska förändras, och då blir det upp till bevis. Det går ju att säga det i kammaren och att stå och kräva saker, men jag har ännu inte hört ett knyst om att detta är någonting som de har drivit i några förhandlingar.

Det är självklart oerhört välkommet om ett regeringsparti eller stödpartiet agerar. Jag hoppas bara att de då också sätter tillräcklig kraft bakom sina krav, så att vi faktiskt får se en förändring. Ingenting har ju ännu hänt.

För att vi ska värna legitimiteten i pensionssystemet och i skattesystemet måste 57:orna kompenseras för att de betalar mer i skatt än andra pensionärer. Denna orättvisa behandling måste upphöra.

Vi vet också att det inte går att ändra i skattetabellerna, precis som finansministern säger – det är ju därför det hade varit lättare att åtgärda detta tidigare. Det är också en annan form av compensation som måste fram. Man kan tycka att detta är någon annans ansvar, men det är finansministern

som har hela Finansdepartementet bakom sig. Hon borde kunna ta fram en metod som fungerar.

Jag vill understryka det som Niklas Karlsson sa: Om det finns ett förslag från finansministern är vi absolut beredda att sätta oss och titta på det. Jag är glad att även Socialdemokraterna är det.

Detta är ju människor som har blivit behandlade på ett helt oacceptabelt sätt av den svenska staten. Problemet försvinner inte genom att man inte ägnar det något större intresse. Detta är ingenting som försvinner, och orättvisan upphör inte. Det här är en grupp som kommer att behöva kompenseras på ett eller annat sätt. I stället för att skjuta frågan ifrån sig och tycka att andra ska komma med en modell borde finansministern sätta sig ned och fika på någonting själv.

Jag vill också passa på att ställa en annan fråga när vi nu pratar om att det inte gjordes någonting innan det var för sent. I dag debatterar vi 57:orna, men vi vet ju att samma problem kommer att uppstå för dem som är födda 1959. Jag skulle vilja ta tillfället i akt och fråga finansministern hur hon ser på den grupp som är född 1959. Om ingenting görs nu kommer det att vara för sent även för dem. Avser finansministern att göra någonting? Avser hon att ändra någonting innan också den gruppen går i pension, eller är strategin även här att fortsätta stoppa huvudet i sanden?

Anf. 19 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Vänsterpartiet röstade nej till förslaget om höjd pension och har inte röstat för straffskatten för just 57:orna. Jag är glad över att Miljöpartiet har svängt i frågan, och jag förstår ärligt talat inte hur Sverigedemokraterna och Moderaterna kan kritisera Miljöpartiet för att man intar rätt ståndpunkt, vilket Moderaterna och Sverigedemokraterna också borde göra.

Finansministern säger att inget parti lade fram detta förslag i höstas. Jag vill vara tydlig med att straffskatten hade försvunnit om förslaget till budget från oss i Vänsterpartiet hade vunnit gehör, eftersom vi hade ett helt annat upplägg för pensionerna.

Vi hade också ett uppdrag om att skatten skulle justeras för 57:orna. Det var någonting som kammaren röstade nej till; det var bara Miljöpartiet som stödde Vänsterpartiet i detta. Vi har exakt samma förslag i vår vårandringsbudget, så jag uppmanar alla – även finansministern och hennes parti – att rösta på vårbudgeten från oss i Vänsterpartiet, där det finns ett uppdrag om att rätta till detta.

Det går ju att göra någonting. Jag skulle väldigt gärna vilja höra finansministern säga vad hon planerar att göra. Vad planerar regeringen att göra åt denna fullkomligt horribla straffbeskattning av en åldersgrupp, och ytterligare en åldersgrupp om något år? Varför gör inte regeringen något åt det? Två gånger har man haft denna möjlighet, som jag har sagt – man kände till problemet när den ordinarie budgeten antogs i höstas, och man kunde ha gjort någonting åt det i vårandringsbudgeten. Jag fick till och med intrycket att regeringen tänkte göra det, bland annat utifrån att flera partier i regeringsunderlaget hade svarat 57:orna att detta var orättfärdigt och att det måste göras någonting åt det.

Vi var många som hade hopp om att regeringen och Sverigedemokraterna skulle göra någonting i vårändringsbudgeten, men så blev det inte. Inflationsbekämpningen är viktigare. Sänkt skatt för dem som tjänar mest är viktigare. Höjda arvoden för riksdagsledamöter är också viktigare.

Anf. 20 DAVID PEREZ (SD):

Herr talman! Jag tackar interpellanten och övriga för en bra diskussion och debatt.

Jag vill bara kommentera några saker, först och främst det som man har kunnat höra här om att inflationsbekämpningen är viktig. Det är den – inflationsbekämpningen är en av de saker som denna regering och detta regeringsunderlag har prioriterat högst. Det är därför vi har lagt en budget som tar ansvar för Sverige i ett väldigt svårt läge.

Dessutom handlar det om att förhindra en räntehöjning som kommer att få effekt för denna grupp av pensionärer och för övriga i Sverige. Jag talar om en räntehöjning på människors lån som innebär en kostnad som vida överstiger de 3 000 kronor som man har sagt att de inte får kompensation för.

Ledamoten Karlsson säger att det är ohederligt att jag uttrycker mig på detta sätt, men faktum är ju att han tillhör ett parti som har styrt landet i åtta år och som har lämnat över en ekonomisk situation som är långt ifrån enkel att lösa. Jag vet dock att finansministern jobbar hårt för att lösa den. Vi har en rekordsvag krona och en rekordhög inflation. Detta är inga enkla saker att lösa.

Jag har också hört att ingenting har hänt, men det håller på att hända saker. Vi går in för att förhandla och för att lösa situationen för denna grupp, och jag vet att regeringsunderlaget och regeringspartierna vill göra sitt bästa för att lösa situationen så snabbt som det bara går. Det är dock en komplex fråga, vilket vi har hört från finansministern här, och det måste man ha respekt för. Detta är ingenting som man löser enkelt.

Visst – ni har med detta förslag i era budgetpropositioner, men hur ser det ut i övrigt? Man måste se en budget som en helhet och inte bara som små förslag.

Jag vill tacka finansministern för debatten. Jag ser fram emot höstens förhandlingar.

Anf. 21 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman och finansministern! Jag ska fatta mig ganska kort. Det är naturligtvis så att jag och finansministern företräder två helt olika partier och har helt olika syn på hur samhället ska utvecklas – kanske också på värdet av människor. Utifrån detta slåss vi om väljarnas gunst.

Jag vill ändå säga att jag i just denna fråga inte är ute efter att nita finansministern eller att peka finger. Jag kunde naturligtvis spetsa till många av mina kommentarer och inlägg i dagens debatt, men jag väljer att inte göra det. Denna fråga är så viktig och av sådan karaktär att det nu måste fokuseras på att rätta till de eventuella fel som har begåtts.

Även jag vet att vi inte kan ändra innevarande års skattetablell, men detta kan inte bli ett argument för att vi ska sitta still eller för att vi inte ska diskutera och leta efter möjligheter att lösa denna situation. Det är ju också så att de som i dag betalar skatt ska deklarera sin inkomst om ett år, och man kan se på möjligheten att lösa det då. Retroaktiviteten i skattepolitiken

finns ju där när den är till förmån för den som har betalat skatt, men inte åt andra hållet.

Nu finns det åtminstone möjligheter att leta efter lösningar. Därför är jag inte ute efter några konkreta löften från finansministern i dagens debatt annat än att finansministern erkänner problemen och säger att hon är beredd att försöka lösa dem och att hon väldigt gärna skulle vilja göra det tillsammans med oss. Jag skulle vilja att finansministern bjuder in till förhandlingar och tar en diskussion om hur vi gemensamt kan rätta till de eventuella misstag som har begåtts.

Avslutningsvis, herr talman: Nu blir det upp till bevis för Sverigedemokraterna, som avgör varje fråga i Sveriges riksdag. De har ställt ut löften – nu får vi se om de orkar infria dem eller om det bara är läpparnas bekän- nelse.

Anf. 22 CRISTER CARLSSON (M):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att jag inte har fått något förslag på hur Miljöpartiet ska lösa detta när inkomståret redan har börjat. Det är lätt att ta till brösttoner och publikt klaga på regeringen i det här fallet, men problemet går mycket längre tillbaka än så.

Jag får ändå tacka för interpellationen. Detta är ett väldigt angeläget ärende, och jag hoppas att vi så småningom kommer till en lösning.

Anf. 23 ISABELL MIXTER (V):

Herr talman! Elisabeth Svantesson beklagar situationen för personer som är födda -57. Det är en ganska klen tröst för personer som straffbeskattas med i genomsnitt 26 100 kronor per år att finansministern beklagar situationen. Det ger inte särskilt mycket mat på bordet – eller pengar till hyran, för den delen.

Det är en borgerlig regering vi har, som värnar låga skatter och att människor inte ska behöva straffbeskattas. Men hur kan vi då ha en regering som inte agerar i den här frågan? Jag blir väldigt nyfiken på det. I ett svårt ekonomiskt läge, som vi nu har, vill inte regeringen göra någonting utan beklagar bara situationen och låter er fortsätta betala 26 100 kronor extra i skatt det här året.

Ledamoten som talade före mig här frågade hur detta ska lösas. Regeringen hade kunnat agera före årsskiftet så att straffbeskattningen inte hade behövt ske; då hade man kunnat lösa det på ett normalt sätt i skatte- tabellerna. Men nu har ni valt att inte agera, och då behöver ni som regering räkna ut hur ni ska lösa detta. Det är inte något som är oppositionens uppgift. Ni sitter i regeringen. Ni behöver nu lösa detta för att pensionärer- na ska ha råd med mat och råd att betala sin hyra. De ska inte behöva hamna hos kronofogden för att regeringen och den förra socialdemokra- tiska regeringen har gjort ett taffligt jobb. Det är ert ansvar. Jag vill gärna ha ett svar: Hur ska ni lösa detta?

Anf. 24 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Jag ska snart återvända till interpellantens fråga, men jag vill bara säga något som kan vara bra att veta till alla som lyssnar och tittar på detta.

I en situation där vi har den högsta inflationen på tre decennier, 30 år, och samtidigt en svag lågkonjunktur är det flera partier här i kammaren – inte bara regeringsunderlaget – som vet att inflationsbekämpning är viktigt. Det kan också vara bra att veta att både Vänsterpartiets och Miljöpartiets budgetar, där man vill låna upp ungefär 200 miljarder per parti, under de närmaste åren skulle driva inflationen vansinnigt högt och urholka betydlig köpkraft för både 57:or och alla andra årsgrupper. Jag vill bara ha detta sagt som grund.

Tillbaka till interpellationen, som är både viktig i sig och viktig att ha en diskussion om: Jag tror att vi alla är rörande överens om att det här är ett stort fel som skett och att det är en orimlig hantering. Det finns många i den här kammaren som bär ett ansvar för det. Jag ogillar egentligen att peka på den förra regeringen. Men det är bara att konstatera att detta är ett förslag som man lade fram förra året, och det var och är inte hanterat på ett bra sätt.

Vad gör då nuvarande regering? Jag påminner om vad jag sa för bara några minuter sedan. Här och nu är mitt besked att vi naturligtvis analyserar och följer frågan noga. Vi inte bara följer den, utan vi analyserar den noga och tar den på stort allvar. Låt mig betona det. Jag kommer inte att ge något annat eller något nytt besked, och jag tänker inte förlänga debatten med att säga andra saker. Jag är bara väldigt tydlig med att vi analyserar frågan och tar den på allvar.

Vid sidan av den fråga vi nu diskuterar finns det i Tidöavtalet väldigt tydliga skrivningar och målbilder om att vi ska fortsätta att stärka pensionerna för pensionärer i allmänhet. Jag kan lova att alla årskullar kommer att inkluderas i alla beslut vi fattar och i alla förslag vi kommer att lägga fram. Det är självklart.

Men även den fråga som vi nu diskuterar och behandlar är under analys, och vi tar den på största allvar.

Anf. 25 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru ålderspresident! Först: Det finns ingen här som inte tar den inflationssituation vi har på allvar. Det vi undrar i den här debatten är hur det kan komma sig att höginkomsttagare kan få sänkt skatt – något som för övrigt också är inflationsdrivande – när man inte kan göra någonting för att kompensera dem som är födda 1957. Det vi undrar över när vi hör finansministern hänvisa till inflationen är just denna prioritering.

Från debatten i dag väljer jag att ta med mig hoppet. Jag hoppas verkligen att regeringen inte bara inser att ett stort misstag har begåtts – som finansministern också har uttryckt här i dag – som försätter människor i svåra ekonomiska situationer där pengar helt enkelt inte räcker till mat och hyra, utan att regeringen också kommer att agera på det.

Som vi har konstaterat i dag är det vanligt folk som drabbas. De tvingas till svåra ekonomiska beslut på grund av att situationen är som den är. Det som gör det hela ännu värre är att informationen om denna orättvisa inte i tid nådde dem som nu har drabbats. Då skulle de åtminstone ha kunnat planera annorlunda.

Låt oss konstatera att de som är födda 1957 inte ska behöva hantera denna orättvisa skattesmäll. De behöver ha sina pengar. Om regeringen i det här läget kan hitta ett ekonomiskt utrymme för att sänka skatten för

landets höginkomsttagare borde nog finansministern ändå ha utrymme för att hitta en lösning även för den här gruppen, som har arbetat ett helt liv.

Jag kan bara beklaga att viljan inte har funnits hittills, men jag hoppas verkligen att detta ändras framöver. Vi kommer att följa frågan noga, och vi vill också gärna vara en konstruktiv kraft för att det ska bli möjligt att kompensera den här gruppen så att den får upprättelse.

Prot. 2022/23:113

26 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 26 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Tack, interpellanten, för frågan! Jag tycker att det är bra att interpellanten driver saken och ställer frågor. Dock hade jag kanske önskat att interpellanten inte bara skulle driva frågan framåt utan också tydligare visa på det ansvar som interpellantens parti och även Socialdemokraterna har för detta. Men jag är finansminister nu, och vi är regering nu, och som jag sa tar jag ansvar för den situation vi har.

Jag återkommer till inflationen och varför den är så viktig att bekämpa – ett av de absolut viktigaste målen och den stora utmaningen just nu. Man trycker ned inflationen för att trycka ned kostnaderna för många hushåll. Frågan om 57:orna finns med, och vi analyserar den. Jag säger samma sak igen. Jag förstår att man kan tycka att det är tråkigt, men det är det besked som jag ger här och nu.

Jag kan också bara konstatera, fru ålderspresident, att engagemanget är stort. Det är bra. Engagemanget för pensionärer generellt är också stort i den här kammaren, vilket också är bra.

Det har sagts många gånger i denna kammaren att regeringen har fattat beslut om att sänka skatten för höginkomsttagare. Det stämmer inte, och det vet alla som har sagt det. Det handlar om att våra system funkar just så. Garantipensionärer får från den 1 januari i år 850 kronor mer till följd av prisbasbelopp. Det spelar ingen roll hur mycket vänsterpartister skakar på huvudet här i kammaren; så är det. Grundavdraget, jobbskatteavdraget och inkomstskiktgränsen förändras med prisbasbelopp. Det kan man tycka olika om, men det är någonting de flesta här i kammaren är överens om är bra. Det är ändå bra för den som har lyssnat på debatten att veta detta. Vi har system som justeras för inflation.

Med det sagt: Tack för en bra diskussion! Vi lär på olika sätt återkomma i frågan eftersom engagemanget är stort.
(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2022/23:276 om en moderniserad källskatt på utdelning

Anf. 27 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Niklas Karlsson har frågat mig vad i EU-kommissionens arbete som begränsar att Sverige inför en ny moderniserad lag om källskatt på utdelning och om jag tar några initiativ för att påverka kommissionens förslag. Vidare undrar Niklas Karlsson när regeringen avser att presentera ett förslag om en moderniserad källskatt för riksdagen.

En särskild utredare lämnade under 2020 ett förslag på ett nytt system för källskatt på utdelning till utländska personer. Remissinstanserna hade många synpunkter på förslaget, och Finansdepartementet remitterade förra året ett utkast till lagrådsremiss. Remissinstanserna har dock haft omfattande synpunkter även på delar av detta förslag. Dessa synpunkter analyseras nu inom Regeringskansliet.

Samtidigt pågår ett arbete inom Europeiska kommissionen med att ta fram ett EU-gemensamt system för hantering av källskatt. Kommissionen har aviserat att man planerar att lämna ett lagförslag under 2023. Innan vi vet hur kommissionens förslag slutligen kommer att utformas är det för tidigt att säga vilken konkret påverkan förslaget kommer att ha på den nya lagen om källskatt och vid vilken tidpunkt den kan presenteras för riksdagen.

Anf. 28 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru ålderspresident! Tack för svaret, finansministern! Det tog en liten stund, men jag är glad att det kom till slut och hoppas att det var en engångsföreteelse.

Man kan undra vad källskatt eller kupongskatt är för något. Vi som dagligen jobbar med skattepolitik är väl förtrogna med alla möjliga olika skatter, med vad som finns, hur det ska formuleras och hur det sedan ska försöka tillämpas. Den som nu sitter hemma framför tv:n och tittar på debatten är bara intresserad av att det är enkelt, tydligt och transparent. Det ska inte vara några bekymmer, utan det ska fungera ganska enkelt.

Det är säkert många som inte riktigt är klara över vad kupongskatt egentligen handlar om – kupong- eller källskatt. På Skatteverkets hemsida står det: ”Kupongskatt är en källskatt som tas ut på utdelning från svenska aktiebolag när den som tar emot utdelningen ... bor utomlands eller är hemmahörande i utlandet.” Det bringar förmodligen något bättre klarhet i vad det handlar om. Men jag ska göra det mycket enkelt; källskatt eller kupongskatt handlar om att förhindra skatteflykt och fel.

Just den här debatten har vi, inte minst jag och finansministern, haft i kammaren förut. Det har handlat om så kallad exitskatt, när man flyttar ut sina tillgångar från landet, skatteplanerar och försöker undvika att betala svensk skatt. Det här går i samma spår.

Det handlar om att förhindra skatteflykt och att undvika fel. Därför har den tidigare regeringen försökt modernisera den kupongskattelag som Sverige haft sedan 1971 och som är föråldrad i näst intill samtliga avseenden. Den kom till i en tid då samhället såg helt annorlunda ut än i dag. Nu är vi digitaliserade. Det där med kupongskatt, där kupongerna stämplades, existerar inte. Det är helt annorlunda i dag än för mer än 50 år sedan.

Den lagrådsremiss som den socialdemokratiska regeringen gick fram med handlade om fyra saker. Det handlade om att anpassa lagstiftningen till vad som gäller avseende inkomstskatt i övrigt. Så är det inte i dag. Det handlade om att effekterna av internationalisering och digitalisering på de finansiella marknaderna ska beaktas, det vill säga att lagen är modern, ändamålsenlig och tidsenlig. Det handlade om att de administrativa kostnaderna hålls så låga som möjligt. Och det handlade om att den utformas så att riskerna för fel och fusk minimeras.

Den lagrådsremissen har finansministern valt att lägga på is, med hänvisning till att det sker ett arbete inom Europeiska unionen. Jag tycker att det är ett svagt argument. Det är otillräckligt. Jag menar att den svenska regeringen redan nu hade kunnat gå fram med ett förslag på en proposition för att modernisera lagen om källskatt och framöver beakta det som sker i Europeiska unionen. Det har Finland gjort. Det skulle Sverige också kunna göra.

När jag försöker bringa klarhet i hur ärendet ser ut i Europeiska unionen läser jag både parlamentets betänkande och det dokument som kommissionen har tagit fram. Det är möjligt att jag har missat någonting, att jag inte har koll på hela situationen. Men då vill jag gärna att finansministern upplyser mig om det.

Vad i kommissionen och unionen är det som gör att vi inte kan gå fram lite snabbare och modernisera den svenska lagen om källskatt?

Anf. 29 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Tack för interpellationen, Niklas Karlsson!

Jag ska hålla det kortfattat. Jag håller i grunden helt med Niklas Karlsson och den förra regeringen om att den här lagstiftningen måste uppdateras. Den är från 70-talet. Det säger sig självt att det har hänt väldigt mycket på området sedan dess.

Precis som Niklas Karlsson vet har både tidigare lagrådsremiss och utredning fått en hel del kritik. Det i sig är inte ett problem. Det kan man arbeta med. Men vår bedömning är att kommissionen redan i juli kommer med ett förslag om en gemensam lagstiftning på källskatteområdet. Jag tycker – det tror jag egentligen att Socialdemokraterna också tycker – att det är ganska onödigt att nu gå fram med en egen lagstiftning om den sedan måste göras om och stöpas om igen efter kommissionens förslag eller det förslag som ska diskuteras på EU-nivå.

Det är alltid synd när saker drar ut på tiden. Denna fråga har behandlats av tidigare regeringar under en lång och utdragen period. Men det är bättre att vi får korrekt och riktig lagstiftning på plats än att vi först jobbar fram en egen och sedan får anpassa den igen. Det är det enkla och väldigt sanna svaret.

Jag håller helt med om att lagstiftningen måste moderniseras. Den måste uppdateras. Men låt oss göra det på det sätt som vi i EU kommer att komma överens om tillsammans.

Anf. 30 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru ålderspresident och finansministern! Man kan säga att det i synen på beskattningsrätten finns en svensk uppfattning i förhållande till våra vänner i Europa, framför allt när det gäller Europeiska kommissionen och det samarbete vi har i EU. Det är att beskattningsrätten är nationell, att det är en nationell angelägenhet. Där skiljer vi oss från våra partivänner i många andra länder. Det är en svensk uppfattning. Den är jag glad för. Det är viktigt att vi upprätthåller den och arbetar tillsammans för att just beskattningen ska vara en nationell angelägenhet.

Ibland kommer vi till frågor där det finns intresse för att ha gemensamma standarder. Vi har det gamla Bepsprojektet. Och OECD jobbar med att vi tillsammans ska sätta minimistandarder för att undvika ett race to the bottom, alltså att länderna konkurrerar genom lågskattemöjligheter.

Då kan Europeiska unionen fungera som ett instrument genom att vi har gemensamma grunder, som vi inte ska gå under. Det har vi sett på bolags-skatteområdet, och det förs liknande resonemang på andra områden.

Min poäng är dock att en sådan grundläggande bas inte rimligen kan bli ett hinder för Sverige att välja hur vi själva sätter skatten. Den konflikten uppstår bara om vi skulle ha en lägre skatt eller en syn på att skatteuttaget inte ska vara lika högt som den basplatta som unionen skulle välja att sätta. Det ser åtminstone inte jag framför mig, att EU skulle vara mer radikala eller progressiva och sätta en högre nivå än vi skulle ha i våra förslag.

När det gäller det förslag som den socialdemokratiska regeringen levererade kan jag sätta ganska mycket pengar på att EU inte skulle lägga fram ett förslag på en högre skattesats än den vi föreslog i lagrådsremissen.

Jag ska inte bli alltför konspiratorisk, men jag har sagt det förut och säger det igen, fru ålderspresident: Det är lätt att få intrycket att finansministern och regeringen inte vill hitta rimliga skattebaser och att man inte ser på kampen mot skatteflykt, skattefel och skatteundandragande på samma sätt som Socialdemokraterna.

Finansministern har vid ett flertal tillfällen sagt att man delar vår uppfattning. Men då måste man börja leverera resultat. Då kan man inte lägga ned utredningar om till exempel exitskatt för att förhindra skatteplanering och skatteflykt. Man kan inte ändra direktiven i utredningar om till exempel fåmansbolag där man helt enkelt snarare sänker skatten än höjer den. Och man kan inte undvika att gå fram med förslag om en ny, moderniserad källskatt med hänvisning till att arbetet redan pågår i EU.

För att göra den här diskussionen inte bara politiskt tillspetsad utan också politiskt intellektuell vill jag säga att jag fortfarande saknar svar på vad det är i arbetet i Europeiska unionen som hindrar regeringen att redan nu lägga fram ett förslag, annat än att det av praktiska skäl skulle vara dumt eftersom det sedan skulle behöva uppdateras.

Anf. 31 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Låt mig börja med att berätta för kammarens ledamöter och den som tittar och lyssnar på detta att under våren är Sverige ordförande i EU, och en av de frågor som jag och det svenska ordförandeskapet har arbetat hårt med att få igenom är DAC 8. Det är en förkortning som väldigt få vet vad den betyder, men den handlar om samarbete och informationsutbyte inom EU för att förhindra skatteundandragande, skatteflykt och annat. Det har vi jobbat hårt med.

Det spelar ingen roll hur ofta Niklas Karlsson står i kammaren och pratar om att regeringen inte jobbar med de här frågorna. För mig är de otroligt viktiga. Det är också därför jag har drivit dessa förhandlingar och rott dem i hamn. Resultatet kommer att vara ett viktigt verktyg för just det Niklas Karlsson talade om.

Jag delar bilden av att den här lagen behöver moderniseras, men när nu EU och kommissionen arbetar med systemet och det finns en kommunikation mellan länderna, och självklart även med kommissionen, ser jag väldigt liten orsak att lägga fram en lagstiftning som vi sedan eventuellt måste justera. Vi vet ju inte exakt hur detta system kommer att se ut eller vad kommissionen lägger fram.

Jag tror egentligen inte att Socialdemokraterna heller tycker att det vore en klok idé. Hade regeringen lagt fram den hade vi antagligen fått kritik för att vi inte inväntade EU. Jag ser det här mer som ett skäl att lyfta fram frågor där i det här fallet Niklas Karlsson vill försöka måla upp en bild av att regeringen och jag som finansminister inte jobbar med frågor om skatteundandragande och skatteflykt. Men det är väldigt viktiga frågor, för vår gemensamma välfärd ska betalas av alla som ska betala skatt. Ingen ska kunna dra sig undan.

Fru ålderspresident! Vi inväntar alltså EU, och vi tror att beskedet kommer i juli. Det är inte svårare än så.

Anf. 32 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru ålderspresident! Jag är inte ute efter att måla upp någon bild av regeringen, för det gör regeringen rätt bra själv. Det blir svårt att motbevisa det som nu sagts. Det är väl jättebra att regeringen också under ordförandeskapet i Europeiska unionen driver frågor som DAC 8. Ingen är emot det – tvärtom. Det är jättebra. Problemet är bara att det är otillräckligt. Man borde göra mer, och man kan göra mer om man vill.

Under tiden lever vi med en lagstiftning som har mer än 50 år på nacken och som borde ha uppdaterats för länge sedan. Andra länder i vår omvärld har valt att göra det, trots arbetet som sker i Europeiska unionen.

Jag är fortfarande av den uppfattningen, när jag hör finansministern och när jag läser dokumenten från kommissionen och från parlamentet, att det finns alla möjligheter för Sveriges regering att lägga en proposition på riksdagens bord, göra någonting åt detta redan nu och sedan göra justeringar i framtiden om behovet skulle uppstå. Det är ju också så att under tiden blöder vi. Skatteintäkter fattas. Vi lever med en gammaldags, obsolet, omodern lagstiftning som man behöver uppdatera, och det kan man göra om man bara vill.

Fru ålderspresident! Jag försöker alltså inte måla upp någon bild av regeringen, för det gör regeringen rätt bra själv.

Anf. 33 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Jo, Niklas Karlsson försöker måla upp en bild. Jag minns den förra interpellationsdebatten när Niklas Karlsson sa att det är skillnad på M och S till exempel i synen på värdet av människor. Då försökte han verkligen måla upp en bild!

Regeringen driver en politik och har fått förtroende av väljarna att ändra inriktning. Många av de saker som går åt fel håll ska komma rätt. Det handlar om grov kriminalitet. Det handlar om energisystem. Det handlar om att alltför många människor står utanför arbetsmarknaden och behöver komma in. Men det handlar också om skattefrågor. Skatterna ska fungera effektivt och tas in på rätt sätt, och människor ska inte dra sig undan.

Fru ålderspresident! Det talar för sig självt att vi under våren har jobbat hårt med detta i EU eftersom vi vet att vi tillsammans måste ha ett bättre system med informationsutbyte och annat för att företag och individer inte ska kunna ägna sig åt skatteundandragande.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2022/23:278 om arbetslivskriminalitet och grov brottslighet

Anf. 34 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Hanna Westerén har frågat mig hur jag ämnar säkra ordning och reda i högriskbranscher för arbetslivskriminalitet och därmed säkra att godkända avdrag inte missbrukas. Hon har också frågat mig hur jag avser att följa upp Skatteverkets propå om förändringar i sekretesslagstiftningen för en mer effektiv myndighetssamverkan.

Regeringen ser allvarigt på att det förekommer oseriösa företag som använder sig av affärsmodeller där de systematiskt bryter mot bestämmelser i författningar eller avtal som rör arbetslivet. Inkomster från de oseriösa företagen går ofta till den organiserade brottsligheten. Att aktörer inom organiserad brottslighet använder företag som brottsverktyg och agerar i samhällets legala sfär är särskilt allvarligt.

Myndigheterna som samverkar mot den organiserade brottsligheten bedömer att samhället årligen undandras stora summor i skatter och avgifter, att pengar utbetalas till personer och företag på felaktiga grunder samt att ekonomisk brottslighet är ett väsentligt större samhällsproblem än vad brottsstatistiken visar. Tidöavtalet innebär ett paradigmskifte i synen på hur den organiserade, systemhotande brottsligheten ska bekämpas. Brott, fusk och missbruk måste bekämpas med träffsäkra och effektiva sanktioner.

I 2022 års skatteförfarandeutredning pågår arbete med att föreslå åtgärder mot fusk och arbetslivskriminalitet. Utredaren ska enligt direktiven se över de uppgifter som lämnas på individnivå i arbetsgivardeklarationen och utreda om ytterligare uppgifter, som behövs för att effektivt motverka arbetslivskriminalitet samt felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdsystemen, ska lämnas. Om det finns behov ska utredaren också lämna förslag på sekretessbrytande bestämmelser som möjliggör att uppgifterna lämnas ut till andra myndigheter.

Utredaren ska även se över vissa frågor kopplade till personalliggare samt till skattereduktion för hushållsarbete och grön teknik. Syftet med översynen är bland annat att motverka fusk och arbetslivskriminalitet. Delbetänkande med förslag om vilka uppgifter på individnivå som ska lämnas i arbetsgivardeklarationen ska lämnas senast den 31 augusti 2023. Utredarens förslag rörande personalliggare och skattereduktion för hushållsarbete och grön teknik ska redovisas senast den 30 augusti 2024.

För att få ytterligare verktyg att bekämpa bland annat arbetslivskriminalitet med vill regeringen, i enlighet med Tidöavtalet, att myndigheter ska kunna dela all relevant information med brottsbekämpande myndigheter när det behövs för att bekämpa brott. Detta är något som myndigheterna har efterfrågat under en längre tid. Jag och andra statsråd i regeringen har dialog med bland annat Skatteverket om behoven. Vid förra mötet i rådet mot organiserad brottslighet, som justitieministern leder, diskuterades till exempel informationsutbyte.

Vidare har en utredare inom Finansdepartementet haft i uppdrag att utreda möjligheterna till informationsutbyte mellan statliga och kommunala myndigheter och arbetslöshetskassor, i syfte att bland annat säkerställa att de uppgifter som ligger till grund för utbetalningar från välfärdssystemen

är korrekta samt att stärka förutsättningarna för myndighetsgemensamma kontroller mot arbetslivskriminalitet.

I departementspromemorian *Utökat informationsutbyte* lämnas flera förslag som syftar till att underlätta informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor. Promemorian har remitterats, och förslagen bereds nu i Regeringskansliet.

Prot. 2022/23:113

26 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 35 HANNA WESTERÉN (S):

Fru ålderspresident! Som synes var jag väldigt ivrig att komma upp i talarstolen. Det är inte så konstigt eftersom jag har fått vänta några månader på att få debattera med finansministern.

Givet det fokus vi har i svensk debatt, fru ålderspresident, på att vi ska bekämpa gängen, strypa penningkranen och bekämpa organiserad brottslighet har det varit väldigt efterlängtat och angeläget för mig att efterhöra hur prioriterat arbetet mot arbetslivskriminalitet är för regeringen.

Svaret från finansminister Elisabeth Svantesson hörde vi nu. Det är tekniskt och formellt, och det äger självklart sin riktighet givet att vi talar om lagstiftning och beskattning. Jag vill dock uppehålla mig en stund vid vad vi faktiskt talar om i dag eftersom avarterna i fråga om arbetslivskriminalitet är så många och förbluffande i sin variation. Uppfinningsrikedomen för att illegitimt sko sig och därtill utnyttja andra människor är helt enorm.

I de samverkande myndigheternas rapport, som även finansministern nämnde, kan vi läsa om en del företeelser. Från Arbetsmiljöverket och de fackliga organisationerna finns det också många oerhört obehagliga vittnesmål som rör bristande skyddsutrustning, beslagtagna pass, falska id-handlingar, undermåliga arbetarbostäder och renodlad människohandel.

Den organiserade brottsligheten skyr inga medel för att mjölka de gemensamma systemen på resurser. Det är dyrt och dåligt, men för de människor som kommer i kläm och utnyttjas är det dessutom livsfarligt.

Jag kommer från Gotland. Hemma hos mig, i landets minsta län, gjordes nyligen en arbetsmiljöinspektion, och då stängdes 7 av 20 byggarbetsplatser. Man belade dem med omedelbart arbetsförbud. Vi talar som sagt om landets minsta län. Skalbarheten i detta vittnar om att det är ett oerhört omfattande nationellt problem.

Anledningen till att byggarbetsplatserna tullar på skyddsutrustning och säkerhet är att det tyvärr finns grova pengar att tjäna på slarv. Priset för slarvet och underlåtenheten betalas av människor som skadar sig eller i värsta fall dör på jobbet.

Det får aldrig löna sig att slarva med säkerheten och att utnyttja människor. Det får aldrig löna sig att undandra sig beskattning och fuska med socialförsäkringar. Likväl är det fortfarande möjligt i dagens Sverige. Detta göder kassan i de gäng som alla partier här i kammaren säger sig vilja bekämpa.

Jag undrar därför: Är vi överens om att vi behöver göra ännu mer för att bekämpa den uppenbarligen grasserande arbetslivskriminaliteten, främja sund konkurrens, motverka skattefusk och därmed säkra resurser för välfärdens behov?

Anf. 36 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru ålderspresident! Jag vill ta tillfället i akt och hälsa finansministern och såklart alla andra varmt välkomna till Dalarna. Även Crister Carlsson, som sitter här i kammaren, är ledamot från Dalarna. Vi är väldigt stolta över vårt fina län.

Hos oss finns det en massa olika fina saker att göra. Bland annat kan man åka skidor, både plant och utför. Om man bokar en stuga i Idre eller Sälen är risken tyvärr ganska stor att den är byggd av byggnadsarbetare som levt under oerhört usla arbetsförhållanden. Det kan till och med vara så illa att stugan man bor i är byggd av svartarbetande byggnadsarbetare som erbjudits prostituerade som betalning. Detta är något som det rapporterades om i dalamedierna för några veckor sedan och är ytterligare ett exempel på den fruktansvärda situationen i delar av vår arbetsmarknad.

För ett antal år sedan hörde vi om vietnamesiska nagelteknologer som importeras in med stora löften om ett bättre liv i Sverige men som får jobba tio timmar om dagen sex dagar i veckan. De har fått betala tillbaka en stor andel av den lön de har fått till arbetsgivaren och lever under slavliknande villkor.

Filippinska au pairer tas hit för att jobba hos välbärgade svenskar, också med löften om att få ett bättre liv. Snarare lever de inlåsta och ska vara i ständig jour. De jobbar hur många timmar som helst utan att få skälig lön.

Byggmarknadskommissionen är en partsöverskridande organisation som jobbar med att motverka fusk i byggbranschen. Den tidigare kristdemokraten Stefan Attefall – ja, han är väl kanske fortfarande kristdemokrat – leder denna organisation. Han anmälde för några år sedan 12 byggföretag. Av totalt 90 granskade företag bröt 20 av dem mot kollektivavtalet, vilket är en ganska stor andel.

När de granskade olika företag kom de även fram till att över 80 procent av alla företag inom byggbranschen som kommer från Östeuropa fuskar eller begår brott. Det är en oerhört allvarlig situation.

I mitt uppdrag är jag ute på många arbetsplatser och ser hela tiden hur man försöker kringgå regler. Man är oerhört kreativ i försöken att fuska.

Det perspektiv jag vill föra fram och vara tydlig med här är att det är facken som står absolut längst fram i kampen mot detta. Det är fackföreningsrörelsen som är ute och kontrollerar. Det är väldigt ofta så. Vi läser om de razzior som polisen och Arbetsmiljöverket gör. De är oerhört viktiga, och det är viktigt att fortsätta med dem. Det är positivt med alla som står bakom detta arbete. Men ofta är det facken som har uppmärksammat problemen från början. Det är facken som är ute på arbetsplatserna och har ögon och öron där ute. Det är de som tar kampen.

Frågan är om vi har en regering som vill stärka deras arbete eller försvaga det. Vi har haft omröstningar här i kammaren om befogenheter för regionala skyddsombud och om krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling, det vill säga saker som är viktiga för att stärka det arbete som sker längst ut. Jag vill därför lyfta fram denna fråga, så får vi se om jag kan få svar på hur man ser på det hela. Vill regeringen stärka fackföreningsrörelsens arbete och befogenheter? Det är de som står längst fram i kampen mot dessa fruktansvärda, vidriga företag.

Anf. 37 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Jag tackar interpellanten för en mycket viktig fråga. Den är viktig av två starka skäl. Det ena är naturligtvis att den grova brottsligheten numera ofta använder exempelvis företag som verktyg för att bedra och lura och på så sätt komma åt pengar för sin verksamhet. Vi behöver alla följa pengarna och slå till mot detta, så att den organiserade brottsligheten inte får ett ännu större grepp om vårt samhälle. Jag menar att det som nu sker på väldigt många olika plan är systemhotande.

Det andra skälet, som interpellanten också är inne på, är att många människor mitt i allt detta utnyttjas i ett system. De utnyttjas brutalt, också ibland som verktyg, handelsvaror eller annat, för och i den organiserade brottsligheten.

Regeringen arbetar därför nu på olika sätt för att knäcka den organiserade brottsligheten. Det ansvarsområde jag har som finansminister handlar här först och främst om Skatteverket, men det gäller också flera andra delar, till exempel Tullverket som har en viktig uppgift i detta avseende.

Jag gav nyss ett väldigt långt svar till interpellanten. Där berättade jag om vad som är på gång och vad som händer. Regeringen är aktiv och kommer att fortsätta vara det och göra mer tillsammans med myndigheterna – även tillsammans ska myndigheterna kunna göra mer – för att vi ska komma åt detta och bryta den mycket, mycket grova och illavarslande systemhotande organiserade brottsligheten.

I vår framlagda budgetproposition har vi även avsatt resurser till de olika myndigheterna för att stärka arbetet mot fusk och bedrägerier men självklart också den grova brottsligheten. Detta är absolut en av våra ödesfrågor.

Jag är glad över att interpellanten och många andra – både personer och partier här i kammaren – brinner för frågan och tycker att den är viktig. För mig är det otroligt viktigt, fru ålderspresident, att arbetet intensifieras den närmaste tiden så att vi på allvar ska kunna följa pengarna.

En viktig fråga som vi jobbar med är den om sekretess: informationsutbyte och sekretesslagstiftning. Hur kan vi på ett bättre sätt låta myndigheter dela relevant information och inte låta integriteten få väga så tungt att kriminaliteten kan fortsätta? Vi vet alla att detta är komplext, men som jag sa i interpellationssvaret är mycket på gång.

Anf. 38 HANNA WESTERÉN (S):

Fru ålderspresident! Jag noterar att även finansministern berör en hel del om människorna vid sidan av företagen, reglerna och skatterna. Jag skulle vilja att vi uppehåller oss ytterligare en liten stund vid människorna, nämligen dem som utnyttjar kryphål i systemet och regelverken för att undandra sig beskattning.

Jag minns så väl när det tidigare statsrådet Anders Ygeman för några år sedan lyfte problemet med misstänkt låga priser. Det önskar jag att vi ska prata mer om. Den som köper en klippning, en massage eller en taxiresa till misstänkt lågt pris måste ställa sig frågan: Är detta rimligt? Vem är det som betalar priset för att den här tjänsten är så oerhört billig? Det här är i allra högsta grad också applicerbart på offentlig upphandling, där de offererade priserna ibland är just misstänkt låga.

Vi förtroendevalda har givetvis ett oerhört tungt ansvar för att med alla till buds stående medel försvåra fusk och missbruk och mota gängen även på det här området, men konsumenterna måste också vara uppmärksamma och medvetna. Därför undrar jag om finansministern har för avsikt att rikta en liknande uppmaning till svenska folket som Anders Ygeman gjorde om att våga och orka välja bort det misstänkt låga priset av omsorg om medmänniskor men också för att konsekvent gynna de vita affärerna.

Detta vore verkligen på sin plats, inte minst i fråga om rut- och rot-tjänster, där det tycks vara en ständig kapplöpning för att utöver att få tjänsten subventionerad dessutom få den utförd till lägsta tänkbara pris. Någonstans är det ju någon annan som betalar. Det är någon annan som betalar för de välbeställdas tokbilliga terrasser och subventionerade städningar. Givetvis behöver vi fler kontroller och fler sekretessbrytande insatser, men vi behöver också en ökad medvetenhet bland svenska konsumenter om att våra val i vardagen spelar roll.

Att en firma har kollektivavtal är för mig en oerhört viktig signal om tillförlitlighet. Kollektivavtal är en viktig signal om att en arbetsgivare är skötsam i fråga om finanser men också om villkoren för medarbetarna i verksamheten. Kollektivavtal ger också, precis som min kollega Sofie Eriksson lyfte tidigare, oerhört mycket bättre möjlighet för skyddsombud att värna medarbetarnas hälsa. Därför undrar jag: Hur viktiga anser finansministern att kollektivavtalen är i det här sammanhanget? De är en pusselbit av många i kampen för ordning och reda på svensk arbetsmarknad och försvårar för skattefusk och skattefel.

Anf. 39 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru ålderspresident! Jag tackar finansministern – jag upplever att hon verkligen tar detta på allvar och vill jobba med de här frågorna. Det är oerhört viktigt. Jag och mina kollegor tar upp de här frågorna för att de är så oerhört allvarliga. Det är positivt om vi är många partier som står enade i kampen.

Vi har gjort väldigt mycket tidigare. Den socialdemokratiska regeringen införde arbetslivskriminalitetscentren – ett väldigt långt ord – för att det är viktigt att samla olika myndigheter så att de jobbar sida vid sida med de här bitarna. Man har brutit en del sekretesshinder. Det här är saker som behöver fortsätta, och det är positivt att det verkar som att regeringen också är inne på den banan. Det är oerhört viktigt. Tack för det!

Jag vill återgå till det spår jag var inne på i mitt föregående inlägg och tala om facket – arbetarnas egna organisationer. I dag är det så att arbetare själva betalar för en väldigt stor del av den kontrollmekanism som finns i bland annat byggbranschen. Jag vet inte om det är helt rättvist att det ska se ut så. Vi behöver se till att de har goda förutsättningar.

Vi har nu partier i den här församlingen som vill försvåra arbetet för fackföreningsrörelsen. Vi har partier som vill återinföra lex Laval, som vill avskaffa skyddsombuden, som vill inskränka strejkrätten och som inte tycker att kollektivavtal ska gälla vid offentlig upphandling. De tycker att pengar ska fortsätta gå till kriminella företag. Det måste man vara ärlig och säga.

Det är bra att man säger att man tycker att vi ska bekämpa det här, men då måste man också se vad det är för olika bitar som bidrar till det. De här bitarna kommer att göra att det blir svårare för fackföreningsrörelsen att

bekämpa det och att staten kommer att behöva agera mer sedan. Frågan är: Hur ser man på facket egentligen?

Prot. 2022/23:113
26 maj

Anf. 40 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Stort tack för en viktig och intressant debatt och diskussion! Det här är en väldigt viktig fråga där många har ansvar. Mina meddebattörer har varit inne på det tidigare. Självklart har konsumenterna ett ansvar. Det är otroligt viktigt att säga. Om man kan gå till en nagelfixare eller frisör och betala en orimligt låg summa för en tjänst vet man att någonting inte stämmer. Där har vi alla ett ansvar.

Fackförbunden och de fackliga företrädarna gör mycket gott på arbetsmarknaden, till exempel för att upptäcka kriminalitet. Det arbetet gör man ofta på ett bra sätt. Jag delar dock inte bilden att den som inte har kollektivavtal skulle arbeta på ett ohederligt sätt – det är nästan så man får det att låta här. Det finns i Sverige väldigt många företag utan kollektivavtal som är fantastiska arbetsgivare och behandlar sin personal på allra bästa sätt, ibland också med betydligt högre löner än på andra ställen. Jag vill ha det sagt.

Vad kan då politiken göra? Jag är ju här för att representera regeringen, i synnerhet en del av regeringen. För oss är det väldigt viktigt att se till att de myndigheter som arbetar med detta har alla verktyg och resurser de bara kan få för att komma till rätta med och knäcka den grova organiserade brottsligheten, där också människor delvis kommer i kläm. Det är därför vi ser till att vara tydliga i våra uppdrag om att de ska samarbeta med varandra. Vi ökar också ambitionsnivån.

Den utredning som har att föreslå åtgärder mot fusk och arbetslivskriminalitet kommer snart med ett betänkande som jag verkligen ser fram emot att ta emot och läsa. Det kommer med stor sannolikhet att bidra till fler verktyg som hjälper oss att gemensamt knäcka den organiserade brottsligheten. Det tycker jag är enormt viktigt.

Jag vill påminna om att bekämpandet av bland annat arbetslivskriminalitet är en väldigt viktig del i Tidöavtalet. Det är glädjande att det är många partier i den här kammaren och i riksdagen som verkligen vill motarbeta detta. Tillsammans kan vi knäcka den mycket problematiska ekonomiska brottslighet som vi ser. Den göder gäng, göder våld och göder de enormt stora problem som vi fått de senaste åren. Vi är beredda att vända på detta. Det var det vi gick till val på, och det är det mandat vi har fått av väljarna. Arbetet fortsätter.

Anf. 41 HANNA WESTERÉN (S):

Fru ålderspresident! Jag vill tacka för den här debatten, som jag verkligen uppskattar. Jag kommer också att få chansen att prata lite mer med finansministern i de två kommande interpellationsdebatterna.

Det finns uppenbarligen ett engagemang i kammaren och i Regeringskansliet för att mota och bekämpa arbetslivskriminaliteten. Men jag hade nog önskat ännu lite tydligare besked. Det är så uppenbart att arbetslivskriminaliteten och de gråzoner som finns där är lågt hängande frukter för att strypa penningkranen för de kriminella gängen.

Jag representerar Socialdemokraterna. Vi avsatte 100 miljoner kronor i vår skuggbudget för att vi vet att vårt Sverige kan bättre och för att vi vet att det finns ytterligare att göra för att främja sund konkurrens, bekämpa

Svar på
interpellationer

skattefusk och förhindra missbruk och utnyttjande av arbetskraft. Givet det vi har diskuterat här i dag, fru ålderspresident, behövs det uppenbarligen stora ytterligare insatser för att komma till rätta med problemen på det här området.

Jag skulle vilja fråga finansministern vilka de nya stora krafttagen är. Jag är övertygad om att mer och fler behövs. Jag undrar också, som en avslutande fråga, om finansministern kan upplysa oss om när vi kan ta del av nästa rapport från de samverkande myndigheterna. Den kommer att vara helt oundgänglig för oss i det fortsatta arbetet mot arbetslivskriminalitet.

(Applåder)

Anf. 42 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Nu är debatten snart slut. Jag fick många frågor i Hanna Westeréns sista inlägg. Vi kan återkomma till dem i olika sammanhang. Jag tycker också att jag redan har besvarat dem.

Jag kan lova den här kammaren och riksdagen att vi kommer att fortsätta med detta och öka intensiteten.

Det har gjorts för lite. Annars hade vi inte haft de problem som vi nu har. Det är som jag sa en prioriterad fråga av väldigt många skäl. Det gäller att se till att den systemhotande brottsligheten kan knäckas.

Då ska man bland annat ge sig på pengarna. Men det handlar också om att se till att människor i detta system inte missbrukas, utnyttjas och används. Det är en prioriterad fråga. Därmed tackar jag för debatten.

(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2022/23:302 om en justerad skattesats för fåmansföretag

Anf. 43 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Hanna Westerén har frågat mig om jag anser att legitimiteten i skattesystemet upprätthålls när skillnaden mellan löntagare och företagare ökar på löntagarnas bekostnad och, om inte, vilka åtgärder jag tänker vidta. Vidare undrar Hanna Westerén om jag anser att en justerad skattesats är utesluten i fråga om fåmansföretag och i sådant fall hur jag ämnar främja principen om skatt efter bärkraft. Frågan är ställd mot bakgrund av att regeringen har fattat beslut om tilläggsdirektiv till kommittén som har i uppdrag att lämna förslag på förenklingar av de så kallade 3:12-reglerna.

De särskilda reglerna för utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag, de så kallade 3:12-reglerna, är av stor betydelse för att starta, driva och utveckla företag. Framgångsrikt entreprenörskap skapar arbetstillfällen och tillväxt och är därmed en förutsättning för välbefindandet i samhället. Det är dock förenat med en ekonomisk risk att etablera och driva företag. För att fler ska ta denna risk är det viktigt att skapa incitament för entreprenörer att starta och driva företag. Regeringen har därför beslutat

om tilläggsdirektiv till kommittén som innebär att den ska se över 3:12-reglerna för att ytterligare främja entreprenörskap.

Kommittén fick i uppdrag av den förra regeringen att särskilt överväga om en justerad skattesats på utdelning och kapitalvinst som ska tas upp i inkomstslaget kapital skulle kunna öka utrymmet för förenklingar. Justerad skattesats i detta sammanhang ska förstås tolkas som höjd skattesats. Socialdemokraterna har även tidigare försökt att höja denna skattesats, men stoppades då av riksdagen. Regeringen har nu tagit bort det uppdraget till kommittén. Det behöver bli mer lönsamt att driva företag, inte mindre.

Det är angeläget att skatter tas ut på ett effektivt sätt och att 3:12-reglerna inte öppnar upp för sådan inkomstomvandling som reglerna är avsedda att förhindra. Det ingår i kommitténs uppdrag att beakta detta.

Anf. 44 HANNA WESTERÉN (S):

Fru ålderspresident! Tack för svaret, finansminister Elisabeth Svantesson!

Jag vill börja med att konstatera att det är en väsentlig skillnad i skattevillkor mellan anställd och fåmansföretagare. Jag berör själv riskincitamentet i min interpellation. Men jag tänker ändå som socialdemokrat att det måste finnas någon form av proportioner och kanske en gräns någons.

Jag vet inte riktigt var den gränsen går för finansministern, och det var heller inte min fråga i den ursprungliga interpellationen. Men det är i dag tydligt i Sverige att skillnaden mellan anställd och fåmansföretagare ökar. Åtminstone jag ser uppenbara risker i det, inte minst för den fortsatta legitimiteten för vårt skattesystem.

Jag vill återvända, fru ålderspresident, till principen om skatt efter bärkraft. Det är en princip som möjliggjort omfördelning där så har varit möjligt. Det har bidragit väsentligt till just legitimiteten.

Principen om skatt efter bärkraft sätts dock alltmer ur spel. Jag undrar, givet signalerna från finansminister Elisabeth Svantesson, om det ens är en princip som hon står bakom och anser värd att värna. Jag undrar också om finansminister Elisabeth Svantesson ser några egentliga problem i det som jag beskriver i interpellationen.

Det handlar om att utföra samma arbete, på samma vårdavdelning, med radikalt olika skattevillkor. Nog kan väl den företeelsen äventyra legitimiteten? Nog kan väl den företeelsen i förlängningen äventyra välfärden på fler än ett sätt?

(Applåder)

Anf. 45 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Tack, interpellanten Hanna Westerén, för frågorna!

Det här är en viktig fråga på många sätt. Men jag tror att vi kanske tycker att den är viktig på lite olika sätt.

Jag skulle önska att vi hade en dag när Socialdemokraterna tyckte att det var bra och kände glädje i att sänka skatt för vanliga löntagare. Jag vill börja där. Det vore en glädje för många av landets löntagare. Det gäller speciellt i en situation med hög inflation där reallönerna faller.

Tidöavtalet kommer att sänka skatten på arbetsinkomster och pension. Det är ett viktigt besked för alla som just nu drabbas hårt av inflationen och inte har olika typer av kompensation för just detta.

När det gäller diskussionen om 3:12-regler och fåmansbolag är det för oss väldigt viktigt, om vi ska säkra välfärden, som jag också fick en fråga om, att vi får ett starkare entreprenörsklimat. Vi måste få fler företag som både startar och växer. Det ger oss framtidens välfärd.

Det är också därför som regeringen har presenterat ett tilläggsdirektiv till utredningen. Vi vill underlätta och inte försvåra för fler företag i Sverige. Det är grunden.

Samtidigt är det självklart så att det i arbetet handlar om balansgången som redan ligger i 3:12-reglerna om inkomstomvandling. Man ska ha en balans mellan entreprenörskap och att förhindra inkomstomvandling. Det ligger i grunden kvar.

Vi vill inte att 3:12-reglerna ska bli svårare. Vi vill inte att kapitalskatten vad gäller 3:12-reglerna ska öka. Vi vet att det leder till att färre startar företag. Därmed blir det i förlängningen mindre inkomster till stat, kommuner och regioner, eftersom vi har färre som driver och startar företag. Att fler gör det är vad som säkrar framtidens välfärd.

Anf. 46 HANNA WESTERÉN (S):

Fru ålderspresident! Jag hör finansminister Elisabeth Svantesson tala frejdigt och glatt om att vanliga löntagare ska åtnjuta fler skattesänkningar. Det kan vi gärna diskutera i ett annat sammanhang. Nu diskuterar vi delvis andra frågor.

Finansministern talar om ett starkare företagande. Jag vill att vi också talar om ett starkare skattesystem för de oerhörda utmaningar som vi står inför.

Det är lite knepigt att finansministern försöker att kleta på oss socialdemokrater rollen som en överhängande fara för företagen. Jag menar att en fara för oss alla, inklusive fåmansföretagen, är ett skattesystem som förlorar sin legitimitet. Faran är en urholkad princip om skatt efter bärkraft. Det är en fara för oss alla och även för fåmansföretagen.

Alla som lever och verkar i Sverige mår väl av sammanhållning, av ordning och reda och av ett rättvist och transparent skattesystem. Det är min absoluta uppfattning.

Fru ålderspresident! Jag vill också påminna om syftet med reglerna för fåmansföretagen. Det är att förhindra att högre beskattade förvärvsinkomster omvandlas till lägre beskattade kapitalinkomster. Är det alltså syftet med de så kallade 3:12-reglerna, eller har syftet gradvis förändrats?

Enligt finansminister Elisabeth Svantesson ska tillvaron för fåmansföretagen förbättras och förenklas. Kommittén som utreder villkoren för fåmansföretag ska beakta att det inte öppnas för inkomstomvandling som reglerna är tänkta att förhindra.

Vad innebär det, rent konkret? Attraktiviteten ska öka, men inkomstomvandlingen ska försvåras. Vad gäller? Är det likväl så att skillnaden i villkor mellan den egenanställda och den regionanställda sjuksköterskan kommer att öka ännu mer under finansminister Elisabeth Svantessons skift?

(Applåder)

Anf. 47 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Jag är gift med en sjuksköterska. Jag har full insikt och medvetenhet om ungefär vad löneläget är för sjuksköterskor lite runt om i landet, exempelvis i Örebro.

Låt mig vara väldigt tydlig. Sverige har nu under en lång tid haft en tillväxt per person som varit för låg. Regeringen sätter fokus på att lösa problem här och nu men också se på vad Sverige ska vara om 10, 15 eller 20 år.

Hur ska Sverige ha ett starkare välstånd? Hur kan vi vara ännu mer konkurrenskraftiga? Det är vad det handlar om när vi har gett ett tilläggsdirektiv till utredningen om 3:12-regler. Vi vet att ett framgångsrikt entreprenörskap bidrar till jobb, tillväxt och välstånd. Det är hela syftet med tilläggsdirektivet.

Som jag sa handlar det fortfarande om att kommittén ska hitta balansen. Det finns behov av att främja entreprenörskap samtidigt som reglernas syfte, att förhindra inkomstomvandling, ligger fast.

Därmed känner jag, fru ålderspresident, att jag har besvarat denna fråga och hoppas såklart att även Socialdemokraterna vill sänka skatten för folk som jobbar, även om interpellationen inte bara handlar om det.

(Applåder)

Anf. 48 HANNA WESTERÉN (S):

Fru ålderspresident! Jag har inte för avsikt att prata om mina äktenskapliga förhållanden, men jag kan gratulera Elisabeth Svantesson till att hon, förhoppningsvis, är lyckligt gift.

Jag avrundar med att tacka för ännu en debatt. Det blev ett och annat svar men faktiskt långt fler frågor, för min egen del, och också en genuin oro för vårt Sverige. Det har tydliggjorts här i dag att det nog inte kommer att bli tal om någon justerad skattesats för fåmansföretag. Då kvarstår ändå min undran.

Legitimiteten i det svenska skattesystemet bärs upp av principen om skatt efter bärkraft – att vi proportionerligt avstår en skärv av våra inkomster för att finansiera våra gemensamma system – och av att skattesystemet av det absoluta flertalet upplevs som rättvist och transparent. Om reglerna för fåmansföretag inte ska vara verktyg för att både främja attraktivitet i företagande och generera skatt efter bärkraft undrar jag vilka ess finansminister Elisabeth Svantesson har i ärmen för att säkra just legitimitet och principen om skatt efter bärkraft.

(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2022/23:306 om kapitalbeskattning vid utflyttning

Anf. 49 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Hanna Westerén har frågat mig om jag anser att skatt ska betalas efter bärkraft och hur jag ämnar säkra att den som flyttar ut från Sverige ska kapitalbeskattas efter bärkraft. Vidare undrar Hanna

Westerén om jag anser att någon av de befintliga modellerna för exitbeskattning i de i frågan uppräknade OECD-länderna vore intressant även för svenskt vidkommande och i så fall om jag har för avsikt att verka för någon sådan förändring.

Som jag nämnde i en interpellationsdebatt i mars i år bereds frågan om en reformering av den så kallade tioårsregeln fortsatt inom Regeringskansliet. Syftet med tioårsregeln är att göra det möjligt att beskatta kapitalvinster som har upparbetats här när en fysisk person flyttar utomlands.

I detta sammanhang måste man ta hänsyn till att Sverige är en liten, öppen ekonomi, som bygger sitt välstånd på handel och export. Därför är det viktigt att ett eventuellt nytt regelverk inte medför negativa effekter på företagande och näringslivsklimat eller försvårar rekrytering av utländsk kompetens till Sverige på ett sätt som inte är motiverat. Det är också viktigt med klara och tydliga regler som inte skapar onödigt krångel för vanligt folk och vanliga företag.

Aggressiv skatteplanering och skatteflykt är i förlängningen ett hot mot legitimiteten i det svenska skattesystemet. Regeringen arbetar därför kontinuerligt både nationellt och internationellt med att motverka detta.

Anf. 50 HANNA WESTERÉN (S):

Fru ålderspresident! Jag deltar nu i min för dagen tredje interpellationsdebatt med finansminister Elisabeth Svantesson. Vid det här laget har det sannolikt framgått att principen om skatt efter bärkraft och ett skattesystem med solid legitimitet är prioriterat för mig som socialdemokrat. Efter de två föregående interpellationsdebatterna är min uppfattning att finansministern inte är lika mån om att säkra principen om skatt efter bärkraft. Med tanke på det rätt loja svaret i fråga om kapitalbeskattning vid utflyttning, så kallad exitskatt, befarar jag att en svensk exitskatt kommer att låta vänta på sig – trots att finansminister Elisabeth Svantesson tidigare i dag också sa att ingen ska kunna dra sig undan.

Samtidigt lever vi, fru ålderspresident, i en tid där allt rör sig mycket snabbt – människor, kapital, varor och tjänster. Detta är, ställt i människans tjänst, i mångt och mycket av godo, så länge det råder ordning och reda och skatter och avgifter erläggs som påbjudet. Att vi har en ändamålsenlig beskattning i takt med tiden är av yttersta vikt, och som jag pekar på i min ursprungliga interpellation är det ett flertal länder som har sett att kapitalbeskattning vid utflyttning är nödvändig och har infört det. Det har de gjort för att säkra medel till gemensamma utgifter men också för att, än en gång, värna principen om skatt efter bärkraft.

Finansminister Elisabeth Svantesson avrundar sitt svar med att poängtera att hon vill försvåra för aggressiv skatteplanering och skatteflykt. Gott så – det vill jag också, verkligen. Men i ärlighetens namn handlar detta i dagsläget inte om fusk, inte än. I dagsläget handlar det om att rörelsefriheten för pengar från Sverige är stor och om att kunna beskatta medel som i dag glider oss ur händerna. Detta får inte ske, anser jag, med tanke på de utmaningar vi står inför.

Jag undrar därför fortfarande: Bedömer finansminister Elisabeth Svantesson att det kommer att bli aktuellt med förändringar i fråga om kapitalbeskattning vid utflyttning under den här mandatperioden? Hur går egentligen beredandet i Regeringskansliet? För varje dag som går riskerar vi att gå miste om potentiella medel för att möta till exempel välfärdens behov.

Anf. 51 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Tack, Hanna Westerén, för frågan! Detta är en fråga som vi har debatterat några gånger i kammaren, och jag tänker därför vara relativt kortfattad.

Regeringen ser verkligen behov av att både företag och individer betalar den skatt de ska betala. Detta är otroligt centralt, och det är självklart också centralt med skatt efter bärkraft. Alla ska bidra till det gemensamma på ett rättvist sätt.

Jag vill också bara ha sagt att de allra flesta skattebetalare, oavsett om det är företag eller individer, är hederliga och vill göra rätt för sig – och också gör det. Detta visar också Skatteverkets återkommande attitydundersökningar.

Som jag också har sagt tidigare arbetar den här regeringen med full kraft för att motverka skatteundandragande, skatteflykt och aggressiv skatteplanering. Vi har under våren gjort det väldigt aktivt tillsammans med andra EU-länder och fått igenom DAC 8, som jag nämnde tidigare, vilket är väldigt centralt för att se till att ingen undandrar sig skatt.

Man ska komma ihåg att även tioårsregeln är ett slags exitskatt. Det är inte så att Sverige inte har en exitskatt. Det som Socialdemokraterna tidigare så gärna har velat få igenom i denna kammare, utan att lyckas, är ett annat förslag till lagstiftning, som alltså inte vunnit gehör i kammaren. Man ska komma ihåg att det såklart inte bara finns en lösning när det gäller exitskatt. Andra länder gör på olika sätt, för man har delvis olika skattesystem, naturligtvis, men också olika förutsättningar.

Frågan om vilket OECD-lands modell jag skulle tycka var intressant passar kanske bättre för ett seminarium – jag kommer gärna och deltar i ett sådant och ger min syn på hur olika länder gör. Jag ser att ordföranden för skatteutskottet nickar.

Som jag har sagt, nu i den tredje debatten, är detta en fråga som bereds på Regeringskansliet, och jag har inga nya besked att ge i denna fråga i dag.

Anf. 52 HANNA WESTERÉN (S):

Fru ålderspresident! Jag är inte helt säker. Jag hörde finansminister Elisabeth Svantesson säga att hon värnar principen om skatt efter bärkraft, men jag tror att svaret på min fråga egentligen var nej – det kommer nog inte att bli någon ny exitskatt. Det är lite oklart för mig varför, givet att så pass många länder, som Elisabeth Svantesson själv lyfter, har infört en sådan skatt utan att det mig veterligen har haft menlig inverkan på handel och konkurrenskraft. Om svaret nu är nej vill jag understryka vad jag anser att detta för med sig.

Kapitalbeskattning vid utflyttning bör övervägas och så småningom införas eftersom det genererar tillskott till välfärden och stärker principen om skatt efter bärkraft. Men i det fall skatt efter bärkraft och även en ny exitskatt inte attraherar finansministern vill jag passa på att påminna om vad hon skulle kunna få för pengarna.

Det råder en relativt stor och i vissa avseenden fluffig konsensus i Sveriges riksdag kring några riktigt stora utmaningar i vår tid, som till exempel försvarets utbyggnad, gängvåld, klimatförändringar och en välfärd med otroligt stora behov.

När finansminister Elisabeth Svantesson säger nej till kapitalbeskattning vid utflyttning och till den potential som finns i detta anser jag att det också är ett nej till fler klimatsatsningar. Det är ett nej till fler kanoner, konstaplar och kriminaltekniker. Såvida det inte finns någon annan, för mig dold, intäktskälla – det får i så fall Elisabeth Svantesson gärna upplysa mig om – är det för mig helt obegripligt att man inte tydligare påskyndar kapitalbeskattning vid utflyttning och den potentiella intäkt som där ryms.

Anf. 53 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Vi har alltså en utflyttningsbeskattning. Det är det som vi kallar tioårsregeln. Jag kan också konstatera att under det senaste decenniet har fusket, felen och bedrägerierna blivit otroligt omfattande i många av våra system, speciellt i välfärdssystemen. Delvis handlar det om att man använder företag som verktyg för kriminalitet, men det är också många människor som på olika sätt bedrar våra system. Här finns väldigt många miljarder att hämta som i stället kan och bör gå till det som är viktigt, alltså kärnverksamhet som välfärd, försvar, polis och rättsväsen.

Vi har ett stort fokus på detta, och vi har också stort fokus i vårt samarbete med andra EU-länder på att tillsammans göra saker och ting bättre, så att företag inte ska kunna skatteplanera och dra sig undan beskattning. Det har varit ett fokus för mig under de här månaderna. Jag har lagt mycket kraft på just detta.

Återigen: Jag har inget nytt att säga i själva frågan om Socialdemokraternas favorit, nämligen exitbeskattning, som inte har fått stöd här i kamraren. Men vi har en utflyttningsbeskattning, och när det gäller hur den skulle kunna förändras pågår det just nu ett arbete i Regeringskansliet.

Anf. 54 HANNA WESTERÉN (S):

Fru ålderspresident! Jag vidgår gärna att detta är något av en favorit för oss socialdemokrater just för att vi anser att nuvarande beskattning är otillräcklig. Det behövs fler åtgärder, och det behövs mer intäkter.

Med somligt är det ju bråttom för regeringen medan annat uppenbarligen får ligga till sig lite grann. I en tid då utmaningarna är så enorma och skatteintäkterna med fördel får öka på ett rättvist sätt anser jag att en kapitalbeskattning vid utflyttning som är bättre än den vi har i dag vore väl värd att överväga. Varje dag som finansministern medvetet eller omedvetet skjuter upp detta blir det också svårare att finna medel för de satsningar som vi behöver göra för att knäcka kriminella gäng, köpa kanoner åt försvaret och främja ett mindre överhettat klimat. Det är för mig en oerhört knepig prioritering och en dyrköpt väntan.

Anf. 55 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru ålderspresident! Tack till alla interpellanter och deltagare i debatten för många bra diskussioner! Vi lär återkomma.

Jag ser en stor samsyn i väldigt mycket i Sveriges riksdag, och det är bra. Vi vill gå efter pengarna. Man ska betala rätt skatt oavsett om man är företagare eller personlig individ. Det finns mycket mer att göra.

Det stora fokuset för regeringen är verkligen att knäcka den grova kriminaliteten, att gå efter pengarna, att se till att fler kommer i arbete och att se till att fler är med och betalar skatt. Det handlar till exempel också om att se till att Utbetalningsmyndigheten nu kommer på plats så snabbt som

möjligt, den 1 januari, och kan arbeta så att vi kan förhindra fusk på väldigt många olika sätt.

Tack för den här debatten, och trevlig helg!
(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2022/23:113
26 maj

Svar på
interpellationer

§ 13 Svar på interpellation 2022/23:337 om samhällets kostnader för införande av gårdsförsäljning

Anf. 56 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru ålderspresident! Karin Sundin har frågat mig om jag anser att det är en klok ekonomisk prioritering att samhället ska betala som minst mellan 87 och 150 miljoner kronor per år för att tillåta enskilda tillverkare att sälja sina alkoholdrycker på tillverkningsstället. Karin Sundin har också frågat mig från vilket anslag i statsbudgeten medlen för dessa kostnader i så fall ska tas.

Gårdsförsäljningsutredningens (S 2020:15) betänkande *En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker* (SOU 2021:95) har remissbehandlats, och ett stort antal remissinstanser har svarat på remissen. Det sedvanliga arbetet med att bereda remissinstansernas synpunkter pågår. I detta arbete behöver bland annat frågans komplexitet och tänkbara konsekvenser beaktas.

Regeringen ser positivt på att möjliggöra småskalig gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker under förutsättning att detaljhandelsmonopolet värnas.

Anf. 57 KARIN SUNDIN (S):

Fru ålderspresident! Jag får tacka socialministern för svaret, även om jag konstaterar att jag faktiskt inte har fått svar på själva frågan.

Jag ska börja med att säga att det förslag till gårdsförsäljning som nu ligger på regeringens bord inte riktigt är vad vi tror att det är. Jag tror att de flesta föreställer sig att det handlar om möjligheten att besöka en gård någonstans på den svenska landsbygden där man tillverkar alkoholhaltiga drycker på ett hantverksmässigt sätt och att man vid det besöket ska kunna köpa med sig någon flaska hem, så där som vi gör när vi besöker vindistrikt i Italien eller i Frankrike – och det är ju jättetrevligt. Vi kan föreställa oss gården med böljande sädesfält, vinden som susar och fåren som bräker i hagen bredvid. Jag tror att det är den bilden vi har framför oss om vi talar om gårdsförsäljning. Det är på det sättet man förstår begreppet gårdsförsäljning.

Om det verkligen vore på det sättet vore gårdsförsäljning ett fint sätt att utveckla besöksnäringen och ett bra sätt att främja en levande landsbygd och lokala producenter. En sådan begränsad gårdsförsäljning skulle troligtvis inte påverka vare sig folkhälsan eller Systembolagets framtid.

Men, fru ålderspresident, det är inte ett sådant förslag som ligger på bordet och som statsrådet och jag diskuterar i dag. Det förslag som ligger på bordet omfattar detaljhandel med alkoholdrycker som äger rum på tillverknings- eller vinodlingsstället oavsett var i Sverige det ligger. Det om-

fattar också tillverkning som sker i tätorter och i städer. Då blir det många ställen – 800 ställen beräknar utredaren att det handlar om, och de flesta av dem finns just i tätorter och städer. Vi pratar alltså snarare om plåtlador i industriområden än om lantgårdar på landsbygden.

Varför är då detta viktigt? Det är viktigt, för förslaget om gårdsförsäljning är så omfattande att många juridiska experter menar att det faktiskt inte är förenligt med Systembolaget som vi har det i dag. Där ligger egentligen själva kärnfrågan. Där ligger mitt parti, Socialdemokraternas, stora oro inför det förslag som statsrådet Jakob Forssmed nu har att hantera.

Till detta kommer också kostnaden för den reform som ligger på bordet. Den är väldigt hög. Vi måste prata om förslaget också i ekonomiska termer.

Debatten så här långt har handlat om det där andra, som jag pratade om nyss. Men vi måste prata om pengarna. Hur mycket ska samhället betala för att det ska gå och köpa alkohol någon annanstans än på Systembolaget eller på restauranger och barer? Vad är ett rimligt pris för en sådan reform?

Den statliga utredaren uppskattar skatteintäkterna från gårdsförsäljning till mellan 137 och 148 miljoner kronor år 2025. Samma utredare uppskattar samhällets kostnader för den ökade tillgången till alkohol till mellan 235 och 287 miljoner kronor. Det är då kostnader för förtida dödsfall, för minskad livskvalitet, för vård och behandling, för produktionsbortfall och för brottslighet.

Till den som inte är supersnabb på huvudräkning kan jag säga att skillnaden mellan skatteintäkterna för reformen och samhällets kostnader för den enligt utredningen blir minst 87 miljoner kronor per år och kanske så mycket som 150 miljoner kronor per år. Jag anser att det är jättemycket pengar, i alla fall sett till den nytta vi skulle få för de pengarna.

Min fråga till statsrådet kvarstår. Anser statsrådet att det är ekonomiskt klokt prioriterat att samhället ska betala mellan 87 och 150 miljoner kronor per år för att tillåta enskilda tillverkare att sälja sina alkoholdrycker på tillverkningsstället?

Anf. 58 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru ålderspresident! Tack, interpellanten, för dessa frågor! De siffror som interpellanten nämner är till att börja med utredningens. Nu bereder regeringen frågan i Regeringskansliet. Där ingår att man tar in remissynpunkter och gör en genomlysning. Detta är en komplex fråga där man behöver ta hänsyn till en lång rad saker.

De siffror som nämns är inte riktigt jämförbara. Det ena är en offentlig-finansiell intäkt, och det andra är en samhällsekonomisk kostnad. Det är inte kostnader som omedelbart kan hänföras till någon post i statsbudgeten, exempelvis vad gäller livskvalitet eller förtida dödsfall.

Man bör väl också konstatera att alkoholens skadeverkningar i samhället är mycket omfattande. Det är stora samhällsekonomiska förluster som kommer på grund av alkoholkonsumtion och alkoholbruk av olika slag. De summor som interpellanten beskriver är i det sammanhanget relativt små – om man jämför med de stora skadeverkningarna.

Det är viktigt att ha en bra alkoholpolitik som begränsar skadeverkningarna. Där är Systembolagets monopol, detaljhandelsmonopolet, inte minst viktigt och en central hörnsten. Därför är det angeläget för regering-

en att vi, när vi arbetar med denna fråga med den positiva ansatsen att möjliggöra detta, också ser till att värna Systembolagets monopol.

Prot. 2022/23:113
26 maj

Anf. 59 KARIN SUNDIN (S):

Fru ålderspresident! Det är alldeles riktigt att detta handlar om samhällets kostnader. Vi vet ganska väl vad alkoholens skadeverkningar kostar, och det kostar framför allt i mänskligt lidande. Vi vet att alkoholen är en av de främsta riskfaktorerna för sjukdom och tidig död och att alkohol orsakar ungefär 5 procent av den samlade sjukdomsbördan i Sverige. Detta går alltså att omsätta i ekonomiska termer, sett i produktionsbortfall. Det handlar om både fysisk och psykisk ohälsa. Det går att omvandla samhällets kostnader till ekonomi.

Vi vet att det är många barn som far illa. Det är svårare att översätta till ekonomiska termer. Hur mäter man en förlorad barndom i kronor och ören? Det går inte att göra.

Men vi måste samtidigt klara av att prata om samhällets kostnader, och vi har en utredning på bordet. Utredningen har ekonomiska beräkningar för kostnaderna. Det handlar om de direkta kostnaderna, det vill säga för till exempel sjukvården och rättsväsendet. Men det handlar också om de indirekta kostnader som statsrådet anför, där ohälsa och sjukdom förstås är svårare att penningsätta. Då pratar vi om en kostnad för samhället på 103 miljarder. Det är den senaste beräkningen som finns av vad alkoholens skadeverkningar kostar.

Men nu ska vi ta ställning till en reform som lägger kostnader ovanpå dessa 103 miljarder. Det är sannolikt en högre kostnad i dag – uträkningen är från 2019, och utvecklingen har fortsatt i en negativ riktning. Kostnaden är alltså sannolikt högre.

I utredningen står det väldigt tydligt. Man har beräknat kostnaderna för alkoholens skadeverkningar, och de går inte att översätta till en övergripande samhällelig nivå. Det går inte att hänföra detta till enskilda individer. Det går inte att säga att det var gårdsförsäljningen som gjorde att Karin eller Jakob inte kom till jobbet dagen därpå eller att vi utvecklade ett beroende. Det går inte att säga att det var gårdsförsäljningen som gjorde att Karin eller Jakob hamnade i slagsmål och behövde sjukvård.

Men regeringen har en reform på bordet, och det sägs att kostnaderna kommer att öka med mellan 87 och 150 miljoner kronor. Detta har varit på remiss, och de svar som har kommit in visar väldigt tydligt vad myndigheterna och kommunerna, som ska ta ansvar för att reformen ska bli genomförd, anser. De menar att utredningen kraftigt har underskattat kostnaderna för att införa, upprätthålla och utöva tillsyn över gårdsförsäljningen så som förslaget är utformat. Ska man tro på de myndigheter och kommuner som kommer att få ansvar för detta kommer kostnaden alltså att vara betydligt högre än den som har räknats fram i utredningen.

Vi behöver faktiskt fråga oss: Är detta rimligt? Och jag frågar statsrådet, fru ålderspresident: Är det rimligt, och varifrån ska samhällets resurser tas? Det är ju inte så att det inte finns behov på andra budgetområden under Socialdepartementets ansvar. Hur ska detta finansieras? På vilket sätt ska vi kunna finansiera en reform som ytterligare ökar samhällets kostnader för alkoholens skadeverkningar?

Svar på
interpellationer

Anf. 60 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru ålderspresident! Jag vill börja med att säga att detta är utredningens beräkningar. De bygger på ett antal antaganden. Det finns förstås skäl att genomlysna detta när man bereder frågan, men det är inte så enkelt. Offentligfinansiella kostnader och samhällsekonomiska kostnader är trots allt två olika saker. Och som interpellanten och jag själv konstaterar är de kostnader som det refereras till i detta sammanhang relativt små jämfört med de totala kostnaderna för alkoholens skadeverkningar. Detta behöver man också ta in i analysen. Beredningsarbetet pågår framför allt kring frågan om detaljhandelsmonopolet. Det är nämligen väldigt viktigt att värna detta, som regeringen flera gånger har konstaterat.

Vad gäller tillsynen ska den enligt utredningens förslag vara avgiftsfinansierad. Den kommer då alltså att behöva betalas av dem som producerar drycker i enlighet med utredningens förslag.

Men det är förstås viktigt att belysa frågor ur alla olika perspektiv. Det gör vi nu i ett omfattande och gediget beredningsarbete, som sker i högt tempo på departementet.

Jag kan väl passa på att fråga Karin Sundin och Socialdemokraterna vad deras syn på denna fråga är. Jag har hört att man inte har något principiellt emot detta och att man gärna skulle se att det kom på plats. Då kan frågan också ställas till Socialdemokraterna och till Karin Sundin. Jag undrar hur de ser på de kostnader som Karin Sundin själv pekar på i detta sammanhang. Man säger ju att man inte har några invändningar, principiellt, mot att införa gårdsförsäljning av alkohol.

Anf. 61 KARIN SUNDIN (S):

Fru ålderspresident! Jag sa detta i mitt inledningsanförande. Gårdsförsäljning uppfattas sannolikt av många som att det är begränsad försäljning på landsbygd, som skulle främja en levande landsbygd och en lokal produktion – det är det begreppet antyder. Det tror jag inte skulle innebära några stora hot mot vare sig folkhälsan eller detaljhandelsmonopolet. Men det är inte det förslag som ligger på bordet.

Jag har inte sagt att frågan är enkel. Jag har inte sagt att kostnaderna inte ska ses i relation till den totala samhällskostnaden för alkoholens skadeverkningar. Men mellan 87 och 150 miljoner kronor är mycket pengar.

I grunden handlar denna diskussion om huruvida statsrådet och regeringen beaktar kostnaderna för alkoholens skadeverkningar, som kommer att uppstå om vi inför ett system för gårdsförsäljning så som utredningen har utformat det, som är väldigt omfattande. Frågan handlar om huruvida statsrådet och regeringen över huvud taget bryr sig om att kostnaderna överstiger de beräknade intäkterna.

Jag ska säga igen att pengar är ett trubbigt mått i sammanhanget. Mänskligt lidande är svårt att mäta i pengar, för det handlar i grunden om sjukdom och död, om skadegörelse och misshandel och om rädda barn och slagna barn. Men om inga andra argument biter i debatten brukar de krassa ekonomiska argumenten bita.

Pengar borde vara av betydelse när vi pratar om utformningen av alkoholpolitiken. Detta borde vara av betydelse när vi pratar om nyttan av detaljhandelsmonopolet. Och det borde vara till nytta när vi pratar om hur EU kommer att bedöma detta: Klarar Sverige att upprätthålla undantaget för Systembolaget om Sverige inför gårdsförsäljning?

Men jag måste säga att jag efter denna debatt inte är riktigt klar över huruvida statsrådet verkligen förstår pengars värde i sammanhanget. Det kan inte vara så att gårdsförsäljningen ska få kosta vad den kosta vill, särskilt inte mätt i pengar. Detta är viktiga frågor. Det handlar om människors liv och hälsa.

Prot. 2022/23:113
26 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 62 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru ålderspresident! Tack, interpellanten, för frågorna här i dag! Det är naturligtvis oerhört angeläget och viktigt att vi belyser frågorna om alkohols skadeverkningar och de kostnader som uppstår i samhället till följd av detta.

Det är viktigt att ha en politik som motverkar dessa skadeverkningar, och därför är det angeläget för regeringen att vi i den här processen värnar detaljhandelsmonopolet. Det är en viktig komponent inte minst för att begränsa de skadeverkningar som interpellanten belyser här i debatten.

Självklart är det så att regeringen förstår pengars värde. Men de mänskliga dimensionerna av detta är ju synnerligen viktiga, precis som interpellanten också understryker. Eftersom det hänvisas till att man ska ta från statsbudgeten för att kompensera för kostnaderna vill jag nog i det sammanhanget ändå peka på att offentligfinansiella kostnader och samhälls-ekonomiska kostnader är olika saker. Det är ju inte så de här beräkningarna är gjorda, utan det handlar om andra saker.

Regeringens huvudsakliga kalkyler handlar inte om förväntade skatteintäkter eller någonting sådant, utan det handlar om att det finns en efterfrågan på småskalig gårdsförsäljning. Det är någonting som regeringen ser positivt på samtidigt som vi arbetar under förutsättningen att vi kan värna Systembolagets monopol, som är väldigt viktigt i relation till de problem och bekymmer som interpellanten beskriver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2022/23:308 om den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget

Anf. 63 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru ålderspresident! Stort tack till Isabell Mixter för interpellationen som hon har ställt till mig!

Isabell Mixter har frågat mig om jag har för avsikt att verka för att även personer med försörjningsstöd ska få ta del av den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget och om inte, varför. Isabell Mixter har också frågat mig om jag har för avsikt att verka för en permanent höjning av nivån i bostadsbidraget och om inte, varför.

Fru ålderspresident! Det gläder mig att Isabell Mixter stöder regeringens höjning och förlängning av det tillfälliga tilläggsbidraget i bostadsbidraget. Barnfamiljer med bostadsbidrag har det extra tufft i det nuvarande ekonomiska läget, och bostadsbidraget är en träffsäker förmån för att nå hushåll med svag ekonomi och för att ge ekonomiskt utsatta barnhushåll extra resurser. Boendekostnaden är ju den största enskilda utgiftsposten för många hushåll, och för att minska risken att barnfamiljer inte ska kunna

betala sina boendekostnader är det lämpligt att under en begränsad tid förlänga och höja det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget.

Samtliga barnhushåll med bostadsbidrag får det tillfälliga tilläggsbidraget och får därmed ett högre totalt bostadsbidrag med förslaget. En förlängning och höjning av tilläggsbidraget kan bidra till att fler familjer kan klara sin försörjning med mindre eller utan ekonomiskt bistånd från kommunen.

En av regeringens viktigaste uppgifter just nu är dock att bekämpa inflationen. Inflationen slår synnerligen hårt mot de svenska hushållen i allmänhet men i synnerhet mot de särskilt utsatta hushållen. Då gäller det att föra en välavvägd ekonomisk politik för att inte riskera att elda på inflationen ytterligare så att den håller sig kvar längre och successivt gräver sig in ännu mer i hushållens ekonomi.

Ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd består av den så kallade riksnormen, som är en miniminivå för de behov som normen ska täcka, samt faktiska skäliga kostnader för bland annat boende och hushållsel. Hushåll med ekonomiskt bistånd får därmed sina faktiska skäliga kostnader för bland annat boende och hushållsel täckta av biståndet. För 2023 har regeringen fastställt riksnormen till 8,6 procent högre än 2022 års riksnorm. Det kan jämföras med höjningen av riksnormen mellan 2021 och 2022, som var 1,6 procent. Det är alltså 7 procentenheter mer nu.

Regeringen följer noga situationen för de grupper som är mest utsatta. Jag hoppas att Isabell Mixter och riksdagens övriga ledamöter framöver bidrar till att inte spä på inflationen i onödan genom att bland annat förorda en alltför expansiv finanspolitik som riskerar att drabba ekonomiskt utsatta barnfamiljer allra värst.

Anf. 64 ISABELL MIXTER (V):

Fru ålderspresident! Anna Tenje belyser i sitt svar på min interpellation att bostadsbidraget är en träffsäker förmån för att nå hushåll med svag ekonomi och för att ge ekonomiskt utsatta barnhushåll extra resurser.

Statsrådet påpekar också mycket riktigt att boendekostnaden är den största enskilda utgiftsposten för många hushåll. Hon menar därför också att det är lämpligt att minska risken att barnfamiljer inte kan betala sina boendekostnader och att vi därför under en begränsad tid behöver förlänga och höja det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget. Så långt är vi helt överens.

Min fråga är dock varför regeringen inte väljer att se till att människor som uppbär försörjningsstöd, en grupp som lever med låg ekonomisk standard, också kan få använda detta tillfälliga krisstöd för att betala hyran eller köpa mat till barnen.

Bostadsbidraget räknas som en inkomst och dras därför vanligtvis av från försörjningsstödet som kommunerna ger personer som är i behov av det. I praktiken innebär det alltså en oförändrad ekonomi för familjerna, samtidigt som kommunerna får minskade utgifter för utbetalning av försörjningsstöd – om inte kommunen fattar beslut om särskilda undantag. Om nu regeringen säger sig värna om de mest utsatta hushållen och vill hjälpa dem genom krisen förstår jag inte riktigt varför man vill lämna den här gruppen av föräldrar och barn utanför.

Riksnormen för försörjningsstödet har, som Anna Tenje mycket riktigt påpekade, uppräknats med 8,6 procent efter årsskiftet, men det täcker inte för den höga inflationen, som i december 2022 enligt Statistiska centralbyrån låg på 12,3 procent, samtidigt som riksnormen räknades upp. Den tillfälliga extra höjningen av bostadsbidraget aviserades också långt senare av regeringen, så därför måste situationen ha försämrats ytterligare.

Under den presskonferens som regeringen och Sverigedemokraterna höll för att presentera förslaget om förlängning och höjning av det tillfälliga bostadsbidraget uppstod också en viss förvirring. På frågan om förslaget innebar att personer med försörjningsstöd skulle få ta del av det här och om den situation som man tidigare känt till var ett problem skulle rättas till svarade regeringsföreträdare att så var fallet. Sedan visade det sig att så var det inte.

I den promemoria som låg till grund för det man presenterade på presskonferensen kunde man också mycket tydligt läsa att regeringen och Sverigedemokraterna räknade med att det här skulle innebära en besparing för kommunerna. Det var ju lite pinsamt, kan man tycka.

Civilsamhället vittnar nu om att allt fler personer söker sig dit för att få hjälp med mat och väsentligheter när försörjningsstödet inte räcker till. Regeringsföreträdare har många gånger talat om att hjälpa dem som har det allra tuffast i krisen. Då blir min fråga: Varför ser inte regeringen till att även de som uppbär försörjningsstöd får ta del av den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget?

Fru ålderspresident! Jag noterar att statsrådet inte svarar på den fråga jag ställt i interpellationen om man avser att permanenta höjningen av bostadsbidraget och om inte, varför. Vad kommer att hända med bostadsbidraget när den tillfälliga höjningen löper ut?

Anf. 65 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru ålderspresident! Regeringens bedömning är att det är lämpligt att under en begränsad tid förlänga och höja det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom ramen för bostadsbidraget. Ett sådant tillfälle var under pandemin. Ett annat sådant tillfälle är nu när den ekonomiskt tuffa situationen har hårdnat något och inflationen är hög.

Huruvida detta förlängs eller permanentas och hur det kommer att se ut framöver får vi återkomma till i budgeten – och det vet ledamoten. Vi lämnar besked framöver.

Det här är en fråga som vi följer, och det gäller en särskilt utsatt grupp som vi definitivt följer särskilt noga givet den ekonomiskt svåra situationen.

Om inflationen biter sig fast, om situationen för de svenska hushållen hårdnar, särskilt för de barnfamiljer som har det allra tuffast, då får vi helt enkelt återkomma. Men det är den tillfälliga delen som är viktig att poängtera. Den allra viktigaste delen – nu säger jag inte att det alltid är så – är att se till att förutsättningarna är goda så att fler kan jobba, så att fler kan gå från bidrag till arbete och fler kan jobba mer. Det gynnar i grunden mest barnfamiljerna. Och vi har definitivt fokus på att återupprätta arbetslinjen så att fler kan gå från bidrag och utanförskap till ett arbete.

Jag vill poängtera att vi noga följer gruppen särskilt utsatta, som har en tuff ekonomisk situation, och vi kommer att återkomma i budgeten för 2024 om hur en eventuell förlängning kommer att se ut eller vad som händer om vi väljer att inte förlänga.

Samtliga barnhushåll med bostadsbidrag får det tillfälliga tilläggsbidraget och får därmed ett högre totalt bostadsbidrag med förslaget. Det är träffsäkert – till skillnad från att höja barnbidraget, vilket inte alls är särskilt träffsäkert utan bara hittar 23 procent av individerna bland femtedelen med lägst ekonomisk standard. I stället riskerar detta att spä på inflationen.

Det gäller att ta ansvar här och nu för de familjer som nu har det extra tufft och även se vikten av att inte spä på inflationen så att den gräver sig djupare och djupare in i alla barnfamiljers hushållsekonomi.

Anf. 66 ISABELL MIXTER (V):

Fru ålderspresident! Anna Tenje nämnde i sitt anförande att det absolut viktigaste just nu är att bekämpa inflationen. Därmed kan man inte göra något för att hjälpa de mest utsatta hushållen, förutom den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget.

Varför gör då regeringen tvärtom saker som spär på inflationen? Både Riksbanken och Konjunkturinstitutet har påpekat att elstödet driver på inflationen. Vänsterpartiets politik skulle enligt Konjunkturinstitutets bedömning ha liten effekt på inflationen, samtidigt som de mest utsatta hushållen stöds. Sverigepriser skulle sänka inflationen med 1–2 procentenheter. Regeringen gör ingenting, förutom att sänka skatten för de allra rikaste.

Att regeringen nu inte vill avisera vad som kommer att hända med bostadsbidraget är problematiskt eftersom hushållen har det extremt tufft just nu. De vet inte om de kommer att kunna bo kvar i sina hyresbostäder, om de kommer att vräkas, om de kommer att hamna hos kronofogden eller vad som kommer att ske. Även Hyresgästföreningen har påpekat att människor måste få besked om vad som händer 2024. Kommer det tillfälliga bostadsbidraget att ligga kvar, eller vad kommer att hända för de hushåll som nu har det extremt tufft?

Vi vet att inflationen är hög och att det är extremt svårt för många familjer att få ekonomin att gå ihop. Särskilt tufft är det för dem som har försörjningsstöd. De lever på i princip existensminimum. Christina Olsson, generalsekreterare för Makalösa Föräldrar, en förening som organiserar ensamstående föräldrar, har kallat detta att människor inte får behålla höjningen av bostadsbidraget för stöld från barnfamiljerna, det vill säga att kommunerna behåller det tillfälliga krisstödet. Jag kan bara hålla med Christina Olsson om att det är en mycket olycklig konstruktion att någonting som regeringen gör för att verkligen sätta in hjälp till de allra mest utsatta hushållen inte når fram till dem. Det är oerhört sorgligt.

Varför vill man inte, Anna Tenje, se till att barnfamiljerna får råd med mat, hyra och så vidare?

Anf. 67 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru ålderspresident! Jag tog tidigare upp att det för hushåll som lever på försörjningsstöd har skett en förändring av riksnormen med 8,6 procent. Boendekostnaderna blir då oförändrade för hushållet eftersom kostnaderna täcks. Med detta sagt har barnfamiljerna det mycket tufft i alla fall. Detta vet vi därför att en vanlig löntagarfamilj inte har fått en uppräknings på 8,6,

utan där har det snarare landat på en uppräknings på 3 procent. Men den familjen ska ändå tackla en inflation på 12 procent. Det är en svår och ansträngd situation rent generellt.

Jag vill även poängtera att barnfamiljer med försörjningsstöd har fått en uppräknings på 8,6 procent, och det kan jämföras med 2021 års nivå som var 1,6 procent. Därmed inte sagt att det är lätt.

Sedan var det frågan om det ska ske en avräkning eller inte. Jag tänker att ledamoten är väl medveten om att kommunerna faktiskt bestämmer huruvida det ska göras ett avdrag på det tillfälliga tilläggsbidraget eller inte, det vill säga det faller inom ramen för det kommunala självstyret. Det är olika i olika kommuner, och jag kan konstatera att i den kommun där jag tidigare hade förmånen att vara kommunstyrelsens ordförande tillföll pengarna under mitt ledarskap barnfamiljerna. Jag vet inte riktigt hur det är nu, men så var det i alla fall då.

Det är väl uppenbart att regeringens intention är att pengarna ska komma familjerna till del.

Anf. 68 ISABELL MIXTER (V):

Fru ålderspresident! Det är sant att kommunerna kan fatta beslut om undantag, och det har även min hemkommun Sundsvall gjort – där jag tidigare har varit kommunpolitiker. Det är bra, men det är också olyckligt att ens postnummer ska avgöra om man ska stå i matkön till Stadsmissionen eller inte. Det är olyckligt att det ska avgöras av var man bor om man har råd med mat eller inte.

Vi vet att matfattigdomen ökar. Den bilden bekräftas av Stadsmissionen. De ger årligen ut en fattigdomsrapport, och den visar att 62 procent av insatserna går till personer som lever på långvarigt ekonomiskt bistånd. Det handlar bland annat om hjälp med mat och kläder.

Varför vill regeringen lämna över ansvaret för att se till att människor har råd med mat och väsentligheter till civilsamhället? Det är för mig obegripligt.

Anna Tenje var inne på att arbete är oerhört viktigt för att man ska försörja sig själv. Det är vi självklart överens om. Men ibland låter det på regeringsföreträdarna som att människor som lever på bidrag inte har några krav ställda på sig och inte gör någonting. Men då kan jag upplysa om att enligt nuvarande socialtjänstlag måste man stå till arbetsmarknadens förfogande för att ha rätt till försörjningsstöd. Lagen stipulerar också att man inte har rätt till försörjningsstöd om man har pengar på banken eller andra tillgångar som kan möjliggöra försörjning. Därmed finns också ett krav på att alla människor ska söka arbete om de har möjlighet att förvärvsarbeta.

Att ni inte lyckas uppbåda en tillräckligt bra arbetsmarknadspolitik som får människor i arbete är ert ansvar. Till dess måste vi se till att människor i Sverige 2023 inte behöver svälta. Det är ert ansvar. Varför vill ni inte se till att även de här människorna och barnen får möjlighet att slippa det?

Anf. 69 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru ålderspresident! Den sista stafettpippen som ledamoten lämnade över till mig gällande att återupprätta arbetslinjen tar jag mer än gärna emot.

Prot. 2022/23:113
26 maj

Svar på
interpellationer

Ledamoten själv har varit understödjande till en regering som under åtta års tid successivt och med otrolig precision lyckats nedmontera arbetslinjen. Jag är av den bestämda uppfattningen att det inte finns någonting som är viktigare för de fattiga, utsatta barnfamiljerna än att vi återupprättar arbetslinjen så att det finns större möjligheter att gå från bidrag till arbete och större möjligheter att vara inkluderad – att vara en del av samhället snarare än att leva i utanförskap. Den stafettpinnen tar jag alltså mer än gärna emot.

Just här och nu handlar det dessutom om att bekämpa inflationen – att inte spä på inflationen mer utan ha precision i de satsningar man gör så att de verkligen riktas mot dem som är särskilt utsatta och har det allra tuffast och inte är några stora, generella penseldrag som snarare riskerar att spä på inflationen så att den kan fortsätta att successivt äta sig in i hushållens ekonomi. Det vore dåligt i allmänhet för våra hushåll, och det vore synnerligen dåligt för barnfamiljerna som har det extra tufft.

Jag vill med detta, fru ålderspresident, tacka för den här debatten och för interpellationen. Detta är som sagt en fråga som regeringen följer mycket noga och tar på väldigt stort allvar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2022/23:315 om Tidöavtalet och OECD-Dac

Anf. 70 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru ålderspresident och åhörare! Lotta Johnsson Fornarve har frågat mig hur jag ser på kopplingen mellan regeringens ökade fokus på migration i biståndet och OECD-Dacs regelverk för ODA, hur biståndspolitiken ska bidra till att minska irreguljär migration samt hur regeringen ser på villkorande av biståndet.

I en tid med ökad irreguljär migration och tvångsfördrivning har migration blivit ett allt viktigare område inom utvecklingssamarbetet. Att människor drivs på flykt av krig, förtryck eller fattigdom skapar ett stort lidande, och de humanitära behoven i världen är i dag mycket stora.

Regeringen har varit tydlig med att biståndspolitiken ska fokuseras för att bland annat utgöra ett verktyg för att motverka irreguljär migration, öka återvändandet och bidra till ett effektivt arbete för frivillig återvandring och hållbar återintegrering. Utgångspunkten för regeringen är att arbetet med en säker, ordnad och reguljär migration bidrar till utveckling och välfärd i våra partnerländer och faller inom ramen för OECD-Dacs regelverk för ODA.

Migration är inte en ny fråga inom utvecklingssamarbetet. En fungerande säker, ordnad och reguljär migration är en del av FN:s mål för hållbar utveckling och en grundbult i FN:s globala migrationsramverk, att minska grundorsaker som ger upphov till irreguljär migration likaså. Utvecklingssamarbetet spelar till exempel en viktig roll för att förebygga krig och konflikt samt återuppbygga samhällen som drabbats, vilket kan skapa ökade möjligheter och bättre förutsättningar för personer att återvända eller frivilligt återvända. Genom utvecklingsinsatser kan vi också stödja

länders kapacitet att hantera migrationsflöden på ett ansvarsfullt och rätts-säkert sätt.

För regeringen är det självklart också viktigt med förebyggande åtgärder för att minska grundorsakerna till irreguljär migration, exempelvis genom insatser för demokrati, utbildning, jobbskapande, klimatanpassning och fredsbyggande. I detta som i allt annat ska svenskt bistånd utgå från förutsättningar och behov i samarbetslandet, i linje med principerna för effektivt utvecklingssamarbete.

För att upprätthålla en fungerande internationell migration och ett rätts-säkert asylsystem krävs att alla stater lever upp till den folkrättsliga förpliktelsen att återta sina medborgare. Regeringen avser därför att villkora delar av biståndet i syfte att se till att mottagarländer tar ansvar för medborgare som fått avslag på sina asylansökningar eller av andra skäl inte har laglig rätt att vistas i Sverige. Alla biståndsinsatser ska följa OECD-Dacs regelverk för ODA. Att regeringen väger in migrationspolitiska faktorer i valet av mottagare står inte i konflikt med regelverket. Varje givare har rätt att välja med vem samt var och hur man ingår utvecklingssamarbete.

Jag vill även understryka att biståndspolitiken bara är ett av flera verktyg som kan användas för att förmå länder att respektera den folkrättsliga förpliktelsen om återtagande och återta sina medborgare som inte har laglig rätt att vistas i Sverige. Åtgärder inom flera andra områden kan också behöva användas, till exempel inom viseringspolitiken, handelspolitiken och självklart den breda politiska dialogen.

Anf. 71 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru ålderspresident! Jag tackar ministern för svaret på min interpellation, även om jag inte är helt nöjd med svaret.

Ministern svarar följande: "Utgångspunkten för regeringen är att arbetet med en säker, ordnad och reguljär migration bidrar till utveckling och välfärd i våra partnerländer och faller inom ramen för OECD-Dacs regelverk för ODA." Det är bra att ministern vill hålla fast vid regelverket för bistånd, men då håller inte skrivningarna i Tidöavtalet som regeringen kommit överens om tillsammans med Sverigedemokraterna när det gäller biståndet.

Strax före årsskiftet enades OECD:s biståndskommitté Dac om ett förtydligande av riktlinjerna för internationellt bistånd i migrationsfrågor. På punkt efter punkt synliggörs hur den politik den svenska regeringen och Sverigedemokraterna kommit överens om står i direkt strid med det internationella regelverket.

För att en insats ska räknas som bistånd måste huvudsyftet vara utveckling och välfärd i låg- och medelinkomstländer. Det långsiktiga arbetet för hållbar utveckling får inte urholkas genom att resurser riktas om på grund av omedelbara migrationspolitiska intressen. En aktivitet kan inte redovisas som bistånd om den är förknippad med villkor om att uppnå givarens egna migrationspolitiska mål.

I Tidöavtalet är regeringen och Sverigedemokraterna tydliga med att biståndet i högre utsträckning ska kopplas till migrationspolitiska villkor. Där slås till exempel fast att regeringen inom ramen för bistånds- och utvecklingspolitiken bland annat ska "villkora delar av bistånd med att mottagarlandet tar ansvar för sina egna medborgare och återtar dem när så behövs". Vidare skriver man till exempel om hur biståndspolitiken ska inrik-

tas på effektiva åtgärder för att minska grundorsakerna till irreguljär migration. Liknande skrivningar återfinns i regeringens budgetproposition för 2023.

Förutom att detta i praktiken är ett slag i luften eftersom det knappt finns några länder där ett sådant förfarande skulle vara möjligt – det är endast en mycket liten del av Sveriges totala bistånd som består av direktstöd till statliga institutioner i partnerländerna – är det ett avsteg från själva grundprincipen om bistånd. Det strider mot principen om effektivt bistånd. Ett effektivt bistånd är långsiktigt och utgår från mottagarens villkor, inte givarens.

Jag skulle vilja ha tydligare och bättre svar på mina frågor. Hur kommer regeringen att hantera att Tidöavtalet strider mot OECD-Dac? Vilka ”effektiva åtgärder” syftar regeringen på i budgetpropositionen när man skriver om hur biståndspolitiken ska användas för att minska den irreguljära migrationen? Och har regeringen gjort någon konsekvensanalys av hur den nya inriktningen med migrationspolitiska villkor kommer att påverka svenskt bistånd på kort och på lång sikt?

Anf. 72 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru ålderspresident! Tack, Lotta Johnsson Fornarve, för frågan!

Vi lever ju i en tid med flera, parallella kriser och stora globala utmaningar. Den växande irreguljära migrationen är en sådan utmaning, och den får stora konsekvenser för både stater och individer.

När migration sker på ett säkert, ordnat och reguljärt sätt kan den utgöra en positiv kraft. Att människor migrerar mellan länder och inom länder kan främja ekonomisk tillväxt. Det gäller självklart även i Sverige, där vi ibland ser ett behov av högkvalificerad arbetskraft inom olika nyckelsektorer.

Den irreguljära migrationen innebär emellertid att människor rör sig till länder där de inte har laglig rätt att vistas, och den får ofta väldigt stora negativa konsekvenser för såväl lokala samhällen som migranter. Den irreguljära migrationen göder också den svarta marknaden för människosmuggling och ökar riskerna för utsatta personer att falla offer för till exempel trafficking. Det skapas också en grogrund för kriminalitet, exploatering och utsatthet längs dessa migrationsrutter.

Detta är en fråga utan enkla lösningar, men för regeringen är det tydligt att biståndet kan utgöra en viktig pusselbit för att få migrationen att bli säkrare, mer ordnad och reguljär. Biståndet kan till exempel bidra till att kvinnor och flickor som har fallit offer för trafficking får tillgång till det stöd som behövs. Vi kan investera i insatser som stärker våra partnerländers förmåga att hantera migration, till exempel genom att förbättra myndigheters hantering av identitetshandlingar.

Fru ålderspresident! Låt mig uppehålla mig vid det som är grundbulten i frågan; jag har också tidigare svarat interpellanten om detta. Under folk-rätten har varje stat en förpliktelse att ta emot sina egna medborgare när dessa återvänder från ett land där de inte har laglig rätt att stanna. Detta gäller Sverige liksom alla andra länder och är utgångspunkten för en fungerande internationell migration och ett rättssäkert asylsystem.

I de fall stater ändå väljer att bryta mot folkrätten måste det få konsekvenser. Bristande samarbete i frågor om återtagande är skäl för Sverige att se över sitt samlade utrikespolitiska samarbete med staten i fråga. Det gäller såväl utvecklingssamarbete som andra politikområden, till exempel viseringspolitiken och handelspolitiken. Regeringen har varit tydlig med att delar av biståndet ska kunna villkoras med att länder återtar sina medborgare när detta krävs enligt folkrätten.

Jag vill åter vara tydlig med att regeringens position om villkorande inte bryter mot Dacs regelverk. Dacs regelverk innehåller tydliga kriterier för vad som krävs för att initiativ ska få klassas som bistånd. Dacs regelverk sätter däremot inga begränsningar för givares möjlighet att välja samarbetspartner. Sverige har precis som alla givare rätt att både minska och öka stödet till enskilda mottagare baserat på politiska bedömningar och prioriteringar. Det är en rätt som vi självklart kommer att använda oss av när så krävs.

Anf. 73 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag tackar ministern för de ytterligare svaren.

Givetvis ska Sverige stå upp för folkrätten, inte tu tal om annat.

Det är inte bara jag som har läst Tidöavtalet noggrant, utan fler har läst och analyserat det vad gäller biståndet. Till exempel har biståndsplattformen Concord på ett förtjänstfullt sätt granskat hur Tidöavtalet står sig i förhållande till OECD-Dacs regelverk och kommit fram till att avtalet inte är genomförbart när det gäller biståndet. Det strider helt enkelt mot regelverket för internationellt bistånd. Jag hoppas därför att ministern kan förtydliga hur man kommer att hantera detta.

För att en insats ska kunna räknas som bistånd måste huvudsyftet vara utveckling och välfärd i låg- och medelinkomstländer. Det långsiktiga arbetet för hållbar utveckling får inte urholkas genom att resurserna riktas om på grund av omedelbara migrationspolitiska intressen. En aktivitet kan inte redovisas som bistånd om den är förknippad med villkor om att uppnå givarens egna migrationspolitiska mål. Jag tycker att det är tydligt i Tidöavtalet att det är precis detta man är ute efter.

Forskning såväl som erfarenhet visar att migrationspolitiska villkor i biståndet inte faller väl ut. Det är väl känt sedan länge. OECD-Dac skriver om hur det huvudsakliga syftet är centralt för att avgöra om en aktivitet för att motverka så kallad irreguljär migration kan vara bistånd. Om syftet till exempel är att påverka migration till eller i riktning mot givarlandet kan det inte redovisas som bistånd.

På punkt efter punkt synliggörs hur den politik den svenska regeringen och Sverigedemokraterna kommit överens om i Tidöavtalet står i direkt strid med det internationella regelverket enligt OECD-Dac.

Att sänka och koppla biståndet till migrationspolitiska villkor i en tid när globala kriser överlappar varandra och behoven är som allra störst är ett slag mot de människor som har det allra svårast i världen. Det är tydligt att skrivningarna om villkorat bistånd i Tidöavtalet mer handlar om signalpolitik än om vad som faktiskt är möjligt att genomföra. Genom att undergräva själva syftet med biståndet vill man rikta udden mot människor som flyr från krig, förtryck, fattigdom och effekterna av klimatförändring.

Ministern säger också att han vill undanröja orsakerna till irreguljär migration. Men varför väljer då regeringen att minska biståndet och lämna

enprocentsmålet? I en tid när fattigdomen återigen ökar i världen och jämställdheten och demokratin går tillbaka som ett resultat av pandemi, klimatförändring och ett ökat antal krig och konflikter, något som ökar flyktingströmmar, svält och umbäranden, väljer regeringen att skära ned på biståndet. Det går inte ihop!

Regeringen förändrar inriktningen av det svenska biståndet på ett sätt som i flera fall är oförenligt med regelverket för hur biståndet får användas. Som jag tidigare sa har biståndsplattformen Concord tittat på detta och kommit fram till samma sak som jag: Det går inte att genomföra Tidöavtalet och samtidigt stå bakom OECD-Dacs regelverk.

Hur tänker ministern rätta till dessa brister, och hur var det med konsekvensanalysen?

Anf. 74 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag har svarat på dessa frågor ett antal gånger, men jag svarar gärna på dem en gång till. Sedan får vi se om det blir ännu fler frågor på samma tema.

Jag står självfallet till tjänst med att förklara vad som står i Tidöavtalet. Det räcker kanske inte att bara läsa det, utan man måste nog också ta till sig vad det står. Vänsterpartiets interpellation bygger på en felaktig premiss om att vi skulle villkora enskilda biståndsprojekt med återtagande, men det är inte det vi säger, vilket tydligt framgår i svaret. Men jag upprepar det gärna en gång till. Vad vi säger är att en regering givetvis måste kunna välja samarbetspartner för biståndet utifrån sina politiska prioriteringar. Det är inget nytt, utan så har alla regeringar agerat.

Lotta Johnsson Fornarve menar att det inte skulle vara förenligt med OECD-Dacs regelverk, men det är helt fel. Självfallet har Sverige liksom alla andra länder full rätt att avgöra med vilka länder de vill samarbeta. Ser man på biståndet de senaste decennierna har detta förändrats många gånger både upp och ned. Ibland har man helt avslutat samarbeten och ibland byggt upp nya. Varför skulle det inte gälla just denna regering? Ska den rätten plötsligt upphöra bara för att det är en borgerlig regering? Tyvärr har Vänsterpartiet fått detta helt om bakfoten.

Vi har ett omfattande problem med ett växande skuggsamhälle där människor lever i stor utsatthet, inte minst många kvinnor och flickor. Det finns olika beräkningar av detta, men antalet kan motsvara en mellanstor svensk stad. Det är en utveckling som vi har varnat för under många år och som den tidigare regeringen aldrig lyckades hantera, och tyvärr har Vänsterpartiet varit helt ointresserat.

Nu får vi agera för att lösa dessa problem, där en del är att vissa länder inte respekterar folkrätten och inte tar emot sina medborgare trots att de har en skyldighet att göra det. Här vill vi att biståndet ska vara ett verktyg bland flera, och vi tror att det har potential och ger möjligheter. Vi kommer att fortsätta att arbeta med denna fråga, för vi måste få en förändring till stånd.

Jag vill också påpeka en sak som ofta glöms bort i den här debatten, nämligen det faktum att en fungerande, säker, ordnad och reguljär migration inte är någonting som vi bara har hittat på. Det är en del av FN:s mål för hållbar utveckling. Det är en grundbult i FN:s globala migrationsramverk. I det ingår att ge asyl till den person som har skyddsskäl men faktiskt också att den person som inte har skyddsskäl ska återvända hem. Detta har

inte fungerat tidigare. Nu bryter vi ny mark genom att ta krafttag mot detta utbredda problem, bland annat just genom att kunna använda en del av biståndet som ett verktyg i detta.

Prot. 2022/23:113
26 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 75 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag är inte överens med ministern om att Tidöavtalet inte strider mot regelverket för hur man får använda bistånd. Det är detta som interpellationsdebatten handlar om, och inte vilka man ska samarbeta med. Naturligtvis har regeringen rätt att själv välja vilka den vill samarbeta med. Detta handlar om på vilket sätt man får använda biståndet.

Jag och många fler med mig har studerat och läst Tidöavtalet. Bland annat har biståndsplattformen Concord på ett mycket förtjänstfullt sätt djupanalyserat och granskat hur Tidöavtalet stämmer överens med regelverket för internationellt bistånd. Om man läser och studerar Tidöavtalet på detta sätt kommer man fram till att det inte håller ihop. Det fungerar inte. Det strider mot OECD-Dacs regelverk för hur internationellt bistånd får användas.

Regeringens och Sverigedemokraternas överenskommelse i Tidöavtalet strider på punkt efter punkt mot detta regelverk. Biståndet får inte villkoras med migrationspolitiska mål på det sätt som görs i Tidöavtalet med syfte att gynna givarens migrationspolitiska mål.

Tidöavtalet är ett slag mot de människor som har det allra svårast i världen. Förutom att Tidöavtalet står i strid med regelverket för hur bistånd får användas är det tydligt att det mest handlar om signalpolitik och inte om vad som faktiskt är möjligt att genomföra. Genom att undergräva själva syftet med biståndet vill man i stället rikta udden mot människor som flyr från krig, förtryck, fattigdom och effekterna av klimatförändringarna. Detta är en cynisk politik som visar på ett förakt för dem som har det allra svårast i världen.

Anf. 76 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag vill då bara ånyo upprepa det jag har sagt i mitt svar och det jag har sagt här i talarstolen flera gånger och som är ganska självklart: Varje biståndsgivare har rätt att välja med vem, var och hur man ingår utvecklingssamarbeten. Att vi väljer att väga in migrationspolitiska faktorer i det står inte på något sätt i strid med OECD-Dacs regelverk för ODA. Nu är det lyckligtvis så att det inte är Vänsterpartiet som avgör vad som är förenligt och vad som inte är förenligt, utan den bedömningen sker på annat håll.

För oss är upprätthållande av en rättssäker och internationell migration väldigt viktigt. I det ingår att ge uppehållstillstånd till de personer som har skyddsskäl, men också just det andra som Vänsterpartiet undviker att tala om, nämligen att den som har fått avslag på sin asylansökan faktiskt ska återvända hem. Det är ett stort problem. Man kan ju önska att Vänsterpartiet någon gång valde att adressera den typen av frågor. Hur ska vi hantera utsattheten som tiotusentals människor i Sverige tvingas uppleva när de befinner i skuggsamhället? Det får vi inte höra så mycket om.

Vi väljer nu att lämna mycket av den gamla biståndspolitik, som ju inte har fungerat och där resultaten tyvärr på många sätt är för dåliga. Vi bryter ny mark nu, till exempel genom att hitta synergier mellan den

viktiga biståndspolitiken och handelspolitiken, utifrån premissen att bistånd kan vara effektivt för att bekämpa fattigdom.

Men den bistra sanningen är att många länder som har fått väldigt mycket bistånd under många år fortsätter att vara i ett väldigt stort beroende av bistånd. Det måste vi bryta. Vi hittar nu synergier med handelspolitiken, vi förändrar och vi moderniserar. Vill Vänsterpartiet vara kvar i det gamla får de gärna vara det, men för oss är det viktigt att nu modernisera och nå nya resultat.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 25 maj

2022/23:368 Järnvägens kapacitetsbehov

av *Carina Ödebrink* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:369 Regeringens strategi för norra Sverige

av *Kalle Olsson* (S)

till energi- och näringsminister *Ebba Busch* (KD)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 25 maj

2022/23:711 Kapacitetsbrist på grund av reserverad el

av *Sanna Backeskog* (S)

till energi- och näringsminister *Ebba Busch* (KD)

2022/23:712 Id-kontroller med transportörsansvar

av *Linda W Snecker* (V)

till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2022/23:713 Underlättande av transporter vid mottagande av vård- landsstöd

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:714 Flyg mellan Sverige och Irak

av *Ola Möller* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:715 Ansökningar om uppförande av havsvindparker i el- område 4

av *Stina Larsson* (C)

till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 8 anf. 23 (delvis),
av tjänstgörande ålderspresidenten Gunilla Carlsson därefter till och med
§ 15 anf. 72 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 5 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 7 Svar på interpellation 2022/23:273 om folkräkning	2
Anf. 1 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	2
Anf. 2 SOFIE ERIKSSON (S)	3
Anf. 3 PEDER BJÖRK (S)	4
Anf. 4 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	4
Anf. 5 SOFIE ERIKSSON (S)	5
Anf. 6 PEDER BJÖRK (S)	6
Anf. 7 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	6
Anf. 8 SOFIE ERIKSSON (S)	7
Anf. 9 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	7
§ 8 Svar på interpellation 2022/23:274 om situationen för pensionärer födda 1957	8
Anf. 10 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	8
Anf. 11 JANINE ALM ERICSON (MP)	9
Anf. 12 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	9
Anf. 13 DAVID PEREZ (SD)	10
Anf. 14 NIKLAS KARLSSON (S)	11
Anf. 15 CRISTER CARLSSON (M)	12
Anf. 16 ISABELL MIXTER (V)	13
Anf. 17 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	13
Anf. 18 JANINE ALM ERICSON (MP)	14
Anf. 19 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	15
Anf. 20 DAVID PEREZ (SD)	16
Anf. 21 NIKLAS KARLSSON (S)	16
Anf. 22 CRISTER CARLSSON (M)	17
Anf. 23 ISABELL MIXTER (V)	17
Anf. 24 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	17
Anf. 25 JANINE ALM ERICSON (MP)	18
Anf. 26 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	19
§ 9 Svar på interpellation 2022/23:276 om en moderniserad källskatt på utdelning	19
Anf. 27 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	19
Anf. 28 NIKLAS KARLSSON (S)	20
Anf. 29 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	21
Anf. 30 NIKLAS KARLSSON (S)	21

Anf. 31 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	22
Anf. 32 NIKLAS KARLSSON (S)	23
Anf. 33 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	23
§ 10 Svar på interpellation 2022/23:278 om arbetslivskriminalitet och grov brottslighet	24
Anf. 34 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	24
Anf. 35 HANNA WESTERÉN (S)	25
Anf. 36 SOFIE ERIKSSON (S)	26
Anf. 37 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	27
Anf. 38 HANNA WESTERÉN (S)	27
Anf. 39 SOFIE ERIKSSON (S)	28
Anf. 40 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	29
Anf. 41 HANNA WESTERÉN (S)	29
Anf. 42 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	30
§ 11 Svar på interpellation 2022/23:302 om en justerad skattesats för fåmansföretag	30
Anf. 43 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	30
Anf. 44 HANNA WESTERÉN (S)	31
Anf. 45 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	31
Anf. 46 HANNA WESTERÉN (S)	32
Anf. 47 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	33
Anf. 48 HANNA WESTERÉN (S)	33
§ 12 Svar på interpellation 2022/23:306 om kapitalbeskattning vid utflyttning	33
Anf. 49 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	33
Anf. 50 HANNA WESTERÉN (S)	34
Anf. 51 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	35
Anf. 52 HANNA WESTERÉN (S)	35
Anf. 53 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	36
Anf. 54 HANNA WESTERÉN (S)	36
Anf. 55 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	36
§ 13 Svar på interpellation 2022/23:337 om samhällets kostnader för införande av gårdsförsäljning	37
Anf. 56 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	37
Anf. 57 KARIN SUNDIN (S)	37
Anf. 58 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	38
Anf. 59 KARIN SUNDIN (S)	39

Anf. 60 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	40
Anf. 61 KARIN SUNDIN (S)	40
Anf. 62 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	41
§ 14 Svar på interpellation 2022/23:308 om den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget	41
Anf. 63 Statsrådet ANNA TENJE (M)	41
Anf. 64 ISABELL MIXTER (V)	42
Anf. 65 Statsrådet ANNA TENJE (M)	43
Anf. 66 ISABELL MIXTER (V)	44
Anf. 67 Statsrådet ANNA TENJE (M)	44
Anf. 68 ISABELL MIXTER (V)	45
Anf. 69 Statsrådet ANNA TENJE (M)	45
§ 15 Svar på interpellation 2022/23:315 om Tidöavtalet och OECD-Dac	46
Anf. 70 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	46
Anf. 71 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	47
Anf. 72 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	48
Anf. 73 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	49
Anf. 74 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	50
Anf. 75 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	51
Anf. 76 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	51
§ 16 Anmälan om interpellationer	52
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	52
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 12.14.	53